

Kustantaja: A. T. Niemekäs, Ouluksa.

Nuorten Kirjasto. III.

Uskollinen ja rohkea.

Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann.

Nuorison kertomuksien pitää olla „oikein jännittäviä“. Eikäpä muita nuoriso nouseva miiksi lukeakaan kuin toisesta odottamattomasta tapauksesta toiseen kiirehtivää, virkeää tarinaa. Supaisinta on kuin firjan „santari“ itse on nuori, niinkuin lukiakin, esim. joku köyhä, mutta kelpo poika, rehti ja reipas, jonka tielle nousee vastuksia ja waaroja, waan joista vastuksista hän — hyvästä käytöksestään ja kunnollisuudesta palkinnoksi tietenkäin — ihmeellisesti ja arvaamatta selviää, vieläpä nousee arvoonkin, rikkauteen ja kunniaan, itselleen iloksi ja lufialle mielihyväksi.

(Katso viime sivu!)

Uskollinen

ja

Rohkea.

~~~~~  
Nuorisolle saksaksi kirj.

Frans Hoffman.

~~~~~  
Suomennos.

Kustantaja: K. F. Siivokäs.

Ouluksa,

Oulun ludešja kirjapainošja, 1899.

Maja rannalla.

Huoteis-Saksan rannikolla muutamalla hiekkator-
 mällä oli ykfinäinen kalastajamaja. Wiidenja-
 dan askeleen päässä kuohuili Pohjanmeri. Wihe-
 riänwahtoawia aaltojaan wyörytteli se kauaksi ranta-
 hiekkalle, joka walkeana waippana ulottui niin pitkälle
 kuin silmä kantoi. Wähän matkan päässä pistihe nie-
 meke kauas mereen. Sen kärjessä kohoufi korkealle
 wuorenriutta, jonka leweällä, äkkijyrkällä huipulla oli
 ikiwanha, pyöreä torni, lahoawien muurien ympäröi-
 mänä. Ennen wanhaan oli siellä asunut mahtawa
 suku. Silloisesta komeasta linnasta ei ollut enää
 muuta jälellä, kuin rauniot, jotka korkeiden aaltojen
 huuhtomina, myrsky-ilmojen piekseminä, vielä woosi-
 kausia itäänkuin ylwästeliwät wankalla perustuksel-
 laan. Jotenkin hywästi säilynyt torni näkyi kauas
 ulapalle, ollen siinä hywänä merimerkkinä purjehti-
 joille. Siten woivat nämä wälittää kallioita ja sala-
 tareja, jotka niemekkeestä jatkuivat mereen ja lastu-
 weden matalimpana ollessa tuskin näkyiwät wedenpin-
 nalla. Tuo paikka oli waarallinen merimiehille, jotka
 myrskyjen ajamina eiwät tareja tunteneet. Monikin

laina oli täällä wedenalaiſiin kallioihin törmännyt ja murſkaantunut. Uſein ajelehti rannalla ruumiita ja rikkoontuneita lainahylkyjä.

Syrkkä kallionſeinämä, joka niemekkeen tapaan kohouſi yli merenpinnan, ei ollut kowinkaan kaukana rannasta, waan ainoastaan luoteen aikana ſaattoi ſinne jalkamies päästä, ja ſilloinkin oli kulku waa-
rallista. Rapea ſärkän harjanne johti ſinne meren puolelta, ja tätäkin harjannetta peitti walkea hieta, joten ſen tuſkin erotti ympärillä olewasta hieta-aamikoſta. Miehen mieltä kysyttiin ſitä kulkialta. Monikin uteliaſ, joka laſtuweden aikana oli kalliolle pyrkinyt, pääſtätſeen wanhan linnan raunioita näkemään, oli hengellään ſaanut maksaa uſkaliaan yrityſenſä. Ainoakin pettäwä askel ſaattoi miehen ſurman ſuuhun. Särkkien hieta oli niin haurasta, että aſtujan jalka heti uppoſi, kuin hyllywään ſuohon, ja kun yritti tuimaſti ponnistella irtautuakſeen ſohjoſta, niin ſitä pikemmin ſiihen ſortui. Ohä ſyemmälle wajoſi tuo onneton hietawetelään. Turhaan rimpueli hän peläſtuakſeen, ſillä pian uupuivat hänen woimansa. Olipa onni, joſ wuokſi pian palaſi lopettamaan kauhean kuolemantaistelun.

Maapurisſa aſujat tieſiwät paikan waaralliseksi ja olivat ſinne menemättä. Ainoastaan moniaat uhkarohkeat tai jotka hywin tieſiwät millä kohdalla waa-
rallinen polku warmaan kantoi jalkamiehen, ainoastaan ne tohtiwat ſitä myöden kulkea linnan raunioille. Ketkään muut kuin nämä eiwät olleetkaan ſiellä käyneet. Taru kertoi että ſinne maanalaiſiin holwikäytäwiin muka oli kätſettyinä ſuuria aarteita,

joita linnan wanhat haltiat kaukaisilta meriretkiltään oliwat tuoneet sotasaaliina kotiinsa ja niitä sinne joukottain keränneet. Nyt sanottiin paholaisten wartioiwan aarteita ja uhkaawan kostoa jokaiselle, joka rohkeni niitä tavotella.

Tämä wanha taru oli kulkenut kansan suussa polvesta polveen ja aikojen kuluesa sai se yhä uusia lisäyksiä muka salaperäisistä näyistä ja sen sellaisista. Mereltä öiseen aikaan palaawat merimiehet kertoivat nähneensä waloja pimeistä raunioista, sanoivatpa kuulleensa kumeita ääniäkin, jotka tuulien tuomina kaikuiwat kauaksi merelle. Toiset wäittiwät, että pienesä poukamasssa, joka oli aiwan linnan alla ja joka linnan herrain aikana lienee ollut satamana, että siellä poukamasssa muka toisinaan kummitteli suuri reiwattu laiwa mustana ja liikkumatonna weden pinalla. Tämä laiwa oli warmaan peikkojen, ilman purjeita ja peräintä oli sen sinne tuuli ajanut salaisen haltiain johtamana. Se oli wanhain merisankarien laiwa, niiden, jotka eiwät haudoissaan saaneet lepoa, waan sydänyönä pyrkivät entiseen komeaan kotiinsa, ollakseen siellä aamuhämärään saakka.

Miin huhuttiin, ja moni uskoi noita huhuja, sillä tosiaankin oli raunioista huomattu tulia, oliwatpa jottkut omin silmin nähneet laiwan poukamasssa, omin korwin selwästi kuulleet sekawia ääniä pimeinä, hiljaisina öinä. Dikein kammolla puhuttiin vanhasta linnasta. Giwät uskaliaimmatkaan öiseen aikaan tohtineet sitä läheta, mieluummin tekivät pitkän kierroksen wälttääkseen tuota paholaisten temmelyspaikkaa. Siitä pitäen kuin muutamat uhkarohkeat

pojanwiikarit eräänä yönä olivat hiipineet linnanraunioille ja sille tielle hietasärkkiin uponneet, sitä pitäen ei kukaan uskaltanut sinne yrittää. Mutiaina ja tyhjinä töröttivät muurit loffien ja merimetsojen olinpaikkana. Wanhan tornin huipulta kuului kauas merelle niiden räähkyntä.

Waan oli niitäkin, jotka eivät noita taruja uskoneet, nauvoivat moisille puheille ja niiden kertojia pilkkasivat. Niin tekivät ranskalaiset tulliwahdit, jotka vuonna 1810 wartioivat tätä rannikkoseutua tulliwarkailta. Ne wäittivät suoraan että mokomafin kummitusjuttu oli ilkeiden tulliwarkaiden keksimä, jotka muka käyttivät kansan taikaukkoa hyväkseen. Myöskin tulet, joita linnasta oli nähty tuikkivan, olivat tulliwarkaitten wirittämiä, äänet, joita hiljaisina öinä oli kuultu, niiden ääniä, niiden oli tuo kummittelewa aluskin ja aarteet wuorenalaisissa holweissa olivat niitten ilkiöiden salaa kokoomia tawaroita. Ei niitä haltiat wartioinneet, waan tulliwarkaat. Tuosta leikistä oli loppu tehtävä.

„Tuhat tulimmaista!“ huudahti wanha tulliwahdi, kun taaskin eräänä päivänä wähän matkan päässä olewassa kylän ravintolasssa alettiin puhua salaperäisestä linnasta — „odottakaahan — kyllä minä ne tulliwarkaat opetan! Saawat tuntea mitä miehiä me olemme! Malttakaahan, senkin roistot!“

Kahden päivän kuluttua hiipi wanhus kolmen miehen kanssa linnaa kohti. Tie oli taas fulettawissa. Luode oli näet juuri wienyt weden mukanaan ja täysikuu loi firkaasta waloaan hietasärkille. Ylhäältä linnasta tuikki himmeä tuli — poukamassa,

pimeässä vuoren varjostamassa, näkyi musta alus. Rohkeasti astuivat miehet vaarallista polkua, wanhus etunenässä. Kuun walossa kimmeltivät pysäyn piiput ja sapelien huotrat. — Namulla ajoivat aalot heidän hengettömät ruumiinsa rantahiekalle. Niin eheät ne olivat — ei haavaa, ei naarmua näkynyt — laufaisematta olivat pysäytin.

„Siinä nyt näette“, tuumivat taifauskoiset — „linnan haltiat eivät sallii, että kukaan heitä lähenee! Jumala meitä varjellkoon kummituksista!“

Rajawartijatkin jo alkoivat pelätä kammottawia raunioita. Harwoin enää uskalsivat niitä läheta, ei ainakaan öiseen aikaan, waikka lienewätkin epäilleet noita salaperäisiä juttuja. Päiwällä eivät olleet huomanneet mitään epäiltävää, waikka tarkasti olivat tutkineet raunioita ja suuren tornin sisustaa mo-
neen kertaan kiertäneet. Salaholwia, aarteita ja sen-
laisia eivät löytäneet mistään — turha oli sen
wuoksi panna henkensä alttiiksi!

Sillä kannalla olivat asiat, kun eräänä iltana kaunis, solakka nuorukainen astui ulos äskän mainitusta kalastajanmajasta. Owen luo jäi hän kotwajeksi seisomaan, luoden tutkivan katseen merelle ja linnanraunioille, joita ilta-aurinko punallaan kauniisti rusotti. Taiwaan rannalle oli päiwätär jo paennut, wuodattaen sieltä merelle loistawan, leweän walowirran, joka väikeänä eroittui tummanwiheriästä merenpinnasta. Laskevaa aurinkoa ylempänä liiti rusopilvien jono hopeahohottoisten untuwien reunustamana. Taiwaan tummaa sineä peitti walowerho, se oli kuin kaarewa katto, jossa sadat wärit waihdellessen heijas-

tuivat. Meri oli tyyni — lähellä pintaa lensivät lokit, koskettaen tuontuosta wettä hohtawanwalkeilla siivillään. Rannalla, niin pitkälle kuin silmä kantoi, ei näkynyt ihmisolentoa. Etäällä, rannikon hiekkakuffulain tafaa erotti taiwaalla tornin. Toisella puolen oli vielä etäämpänä yksinäisiä kalastajannajoja. Niistä nousi tyyneenä iltana sawupatsaita, jotka wähitellen haihtuivat ilmaan. Muuta elonmerkkiä ei näkynyt.

Pitkän aikaa seijoi poika liikkumatonna owenpielen warassa, kädellään warjostaen filmiään. Tarfaan tähyysteli milloin merelle, milloin maalle, milloin linnan raunioille. Hän oli yksinfertaisessa, niillä seuduin käytetyssä kalastajapuvussa — wiljamat pelawaiset housut, pellawainen nuttu, kaulassa kirjawa silkkinen nauha, jota alaskäänteinen paidankaulus peitti, päässä punasenkirjawa kalastajalakki ja wähat saappaat jalassa — sellainen oli hänen pufunsa. Karhean lakin alta nähtywät miellyttävät, hieman ahavoittuneet kaswonja. Terweys ja hilpeä mieli niistä kuwastui. Ruskea, kiharainen tukka koristi korkeata otsaa, joka, nuoresta ijästä huolimatta, ilmaisi lujutta ja päättäväisyyttä. Kirkkaiden sinifilmien katse oli awomielinen ja rohkea, woimakas ja notkea oli hänen wartalonja, koko olentonsa reipas ja miellyttävä.

„Martta!“ huusi hän äkkiä mökin owesta, kääntytyään sinne päin.

„Mitä tahdot, Heikki?“ wastasi heleä ääni.

„Raikki on kuin olla pitää! Rannikko ja meri on selkeä — on jo aika lähteäni.“

Hänen vielä puhuessaan astui mökin ovesta pihalle siinä tyttö, poikaa tuskin vuotta nuorempi. Toisen kätensä lasi hän tämän hartioille. Kowin oliwat ne toistensa näköisiä — jo enji näkemältä saattoi heidät arvata sisarukseksi.

„Waan kufapa tietää“, wirttoi Martta, „ehkei vielä ole sopiwa aika? Tokko Berttu vielä palaa takaisin, enkä minä puolestani laske sinua menemään linnaan.“

„Ohhoh, pelkäätkö kummituksia!“ kyseli poika hymyisin. „Olehan huoleti — minulle eiwät ne mitään saa, hywin minä ne tunnen.“

„Tiedän minäkin, tiedän wallan hywin“, kiirehti Martta selittämään. „Kummituksia en pelkää, waan tullisotilaita. Joka kerta kun sinne menet, olen peloisfani, että joudut niiden käsiin, että panewat sinut kiinni ja kulettawat, minne kulettanewatkaan. Paha sinua waanii! Muutkin jo siellä owat surmansa saaneet, ja Maurihan sinua wihaa kuin weriwiholistaan, siitä saakka, kuin äskettäin heitit hänet maahan. Dhtä köyhtä se mies wetää muukalaisten kanssa. Hän sinua wäijyy ja warmaan ottaa hengiltä, milloin waan voi.“

„Niin kyllä. Kurja olento se on senkin juutas, ranskalaisten ystäwä“, lisäsi Heikki. „Waan wähät hän heistä hyötty, ja jos hän minua wihaa, niin kyllä pelkääkin.“

„Niin, kahden kesken sinun kanssasi! Waan älähän huoli, kun tapaat hänet tullisotamiesten seurassa!“ arweli Martta. „Tietäähän hän toki, että sinä ja Berttu olette tullinkawaltajia!“

„Tietää kyllä. Mutta eipä hän pysty sitä todista-
maan, eikä finä ilmoisna ikinä pystykään!“ vastasi
Heikki. „Sitfi juuri paiskasin hänet maahan, kun hän
suoraan wäitti meitä tullinkawaltajiffi. Usko pois, hywä
sisareni — kyllä hän jo minun kourani tuntee eikä
hewillä unohdakaan.“

„Sittenkin minusta tuntuu kuin jotain pahaa
olisi tulossa“, sanoi Martta taas wähän ajan kulut-
tua. „Dikein minua peloittaa koko ammatti! Sitkö-
hän ole wäärin, että sitä elinkeinona pidämme?“

„Wäärinkö! Mistä syystä?“ huudahti Heikki,
oikein filmänsä säkenöiwät. „Owatto muka ranska-
laiset meidän herrojamme? Wäkiwallallahan ne ku-
ninkaaltamme riistiwät maan! Onko heillä oikeutta
meitä hallita ja wallita? Kaiken ne meiltä weiwät
ja me muka emme saisi sitä korwata pienellä petof-
fella? Mä puhu, Martta, näitä asioita et ymmärrä!
Jos meidän laillinen kuninkaamme kieltäisi meitä
tullia kawaltamasta, silloin olisi asianlaita toinen, ja
lonna se jof'ei tottelisi! Waan mitä ranskalaisista
wäliä! Senfin ahnaat sortajat! Wiimmeisen rowon
kivistävät köyhältä! Noita ryöwäreitä täytyy jokai-
sen kelpo saksalaisen wihata! Niin ajattelen minä
ja samaa mieltä owat muutkin tällä rantamalla, kaikki
jotka owat rehelliisiä, uskollisia kuninkaan alamaisia!
Ellemme pysty koko kansaa siihen pakottamaan, niin on-
han wähästäkin apua! Lähtekööt ranskalaiset pois
maastamme, silloin laittaa tullinkawalluskin! Miksi me
saksalaiset maksamme Napoleonille joka kahwiparwusta,
joka sokeripalasta, silkkiliinasta kymmenkertaisen hin-
nan? Senkö tähden, että hänen arkkunsa täyttäi-

simme rahoilla? Täyttäkööt hänen ranskalaisensa ne! Me emme sitä tee! Ja se aika vielä koittaa, jolloin tullisotamiehet ovat kekseliäämmät kuin me ja meitä puolustavat, saadaksean halpaa kahvia ja kahwiinsa halpaa sokeria! Ei hätää, Martta! Kun me ranskalaisia wahingoitamme, niin me omaa kuningastamme hyödytämme! Jos fiinä waara wäijyykin, niin on Jumala oikean asian puoltaja. Eikä joka luoti satu, minkä meihin tähtäävät! Ole huoleti, Martta!”

„Uljaasti puhut“, wastasi tyttö. „Waan muistathan toki miten he isän kantoivat kotiin luodin läwistämänä, kuolonkalpeana, werisenä! Wanha tulliwahiti oli hänet ampunut, ja — — —“

„Ja on siitä palkkansa saanut“, keskeytti Heikki ätkiä syntän näköisenä. „Se oli häpeällinen, kawala teko. Isä ei ollut milloinkaan tullia kawaltanut. Silloinkin tuli kalalta kotiin, ja tuo lurjus wäijyissä ampui hänet pelkästään epäluulosta. Mutta wuoksipa hänet nielasikin ja laineet wierittiwät ruumiin rantaan. Niin käyköön jokaisen ranskalaisen roswon!“

„Rauhoituhan, Heikki, rauhoitu!“ fanoi Martta pelästyneenä. „On synti puhua noin! Heitä Jumalalle pahan koosto, kaiten pahan, minkä meille muualaiset saattawat!“

„Me emme niitä murhaa. Dikeutta waan tahdomme, oikeutta, sen werran kuin woimme saada“, wastasi Heikki. Waan jo riittää puheet. Minun täytyy mennä sytyttämään majakkaa, että Berttu waaratta pääsee purjehtimaan sijaan walfamaan. Risteilee ehkä jo täällä lähistöissä? Suomisesta pi-

täen woin odottaa häntä kotiinpalaawaksi, janoi hän minulle, kun kymmenen päivää sitten lähti merelle. Ja tiedäthän ettei hän purjehdi satamaan, ennenkuin asiat täällä ovat hyvin päin."

"No niin, menehän sitten. — Entä milloin palaat?"

"Minäkin ennen yhtiöistä! Mutta älä rupea minua odottamaan. Jos Berttu tänä iltana palajaa, niin wiivyn ehkä kauemminkin, sillä tavarat pitää meidän heti kätkeä, ja silloin olen siellä tarpeen. — Hyvästi jääös sijareni! Älä minusta huolehdi — ole rohkea ja uskollinen — sehän on meidän lempilauseemme."

"Olet oikeassa, Heikki!" vastasi Martta. "Sumala olkoon kanssasi ja teidän kaikkien kanssa! Mutta levolle en rupea — en woi! Walvon täällä ja wartioin. Jos waara uhkasi, ilmoitan sinulle! Onnea matkalle, weli rakas, onnea!"

Wielä kerran nyökäytti Heikki päätään jäähyväisiksi, ystäväällisesti hymyillen. Nopein askelin poistui hän, läheten pian kapeata, waikafulkuiستا hietasärkkää, joka wei linnan raunioille tuolle korkealle kalliolle. Huolissaan katseli sijar hänen jälkeensä.

II.

Tullisotilaat.

Heikki astui jo särkällä, jota aallot nyt luoteen aikana eivät huuhtoneet, waikka sen hiekkä wielä we-

telänä hyllyi jalkain alla. Paikoittain pistivät tummat kalliönkärjet esiin walkeasta hiedasta. Ne olivat Heikille tienwiittaajina, jottei kapealta, kantawalta polulta astunut syrjään pettävään sohjoon. Tien näytti hän muutenkin tarkoin tuntewan. Kertaakaan horjumatta, hetkeäkään epäroimattā kiirehti hän walfawin askelin eteenpäin kapeata käntäwää, ja kohtapa seisahtui wuoren juurelle, joka tältä puolen ei ollut niin jyrkkä kuin merelle päin. Siinä wiivähti hän hetkisen, katsellen tuttiwasti ympärilleen. Jo äkkäsihin wähän matkan päässä rouffion laiwahylyn puita, jotka wuoksi oli kalliolle nostanut. Warowasti läheni Heikki sitä paikkaa, heitti olalleen sen werran puita, kuin jaksoi kantaa. Kapusi sitten weskalleen jyrkkää rinnettä ylös. Kun oli waiwalla wuorelle päässyt, heitti hän hartioilta taaffansa kalliön korkeimmalle kohdalle ja istahti hengästyneenä raunioiwelle. Sieltä rupesti tarkastamaan awarata merenulappaa, joka mahtawana aaltoili aiwan hänen jalkainsa alla.

Murinko oli juuri mailleen menossa. Sen toinen puolisko uiskenteli vielä hehtuwanpunaisena hiljaa aaltoilewassa meressä. Punertamanheleä taiwas alkoi wähitellen waaleta, sen kirjawuus muuttua harmatawaksi, ainoastaan äärimmäisesä lännessä, missä päiwä juuri oli mereen sufeltanut, punotti heleitä utupilwiä. Nekin wihdoin hajaantuivat wärittömään ilmaan ja harmajan hämääränsä lewitti ilta yli maan ja taiwaan, yli merien, mannerten.

„Ei ole vielä otollinen aika“, tuumi poika, „wasta pimeän tullessa sytytän, waikei Berttu palaisikaan, kosk'ei purjeita näy. Missä kaukana vielä

lie, jollei ehkä tuolla pohjoissaaren luona odota yön tuloa. Mies on warowainen, ja tarpeen se onkin, kun on paljon wäijyjä. Ja wäijykööt waan! Katsoaahan waikka filmät päästänne — kyllä ette ensi hädässä rautoihin meitä pane!”

Heikki nousi seisalleen. Lähti astumaan pyöreän, harmaasta kivistä rakennetun tornin luo, joka mahtawana kohosi keskellä raunioita. Pieneestä aukosta katosi hän sen sisustaan, waan pian palasi takaisin samaan paikkaan tuoden muassaan sytykkeitä, rikkiä ja puun lastuja. Nyt rakensi rowion aivan kallion reunalle, sytykkeet pani sen wiereen ja sitten istui lewollisena odottamaan pimeän tuloa.

Yhä mustempaan huntuun peitti ilta maiseman. Pimeä woitti wähitellen hämärän, taiwaalla alkoiwät tähdet kimmeltää. Oli yö. Heikki käwi sytykkeihin käsiin. Kun ensi säkeneet kivistä sinkoiluivat huomasi hän äkkiä taiwaanrannalla sinertävää waloa. Poika säpsähti, — ainoastaan hetkeksi.

„Kas, kuu nousee“, tuumi hän puoliääneen. „Sitä en tullut ajatelleeksi! Mutta neljännessän se waan onkin. Ei sen walo estä minun walkeatani nähtymästä. Nouse taiwaalle, wanha weikko! Sinun kumottaesfasi on Berttu paremminkin löytävä tien poukamaan, jonne päiwälläkään ei ole pääsö helpoa. Tuosahan jo oletkin!”

Kuu nousi kun nousikin merestä. Sen wiehkeä kimmellys kiiti nuolen nopeudella yli laajan merenpinnan. Tuhansia loistokiviä siroitti se leikkiwälle aallokolle. Zhana oli tuo kuun kultainen tie, sitä katsomaan waipui Heikki aivan tietämättään. Wasta

hetken perästä tarttui hän taas sytykkeisiin, säkenet säihkyivät, rikki syttyi palamaan finertävällä liekki-
lään. Jo alkoivat lastutkin iloisesti leimuta. Mh-
naasti tarttui tuli suuriin puihin, kohta nuoli himo-
fas liekki pimeätä taiwaan kantta.

Mielihyvällä katseli Heikki liekkien intohimoista
temmellystä, ihaili niiden ihmeellistä heijastusta wan-
han linnan raunioilla. Waan äkkiä hawahtui hän
unelmistaan, kääntäen katseensa pimeisiin linnan ko-
meroihin. Korwan taa pisti kätensä.

„Askeleita!“ wirkkoi hän puoliääneen. „Mitäs
siellä?“

„Sitä se on, että wihdoinkin olet satimesa,
poika!“ wastasi karhea ääni, ja kohta ilmestyi pime-
ästä kolme miestä wälkeän waloön. Sotilaspuku oli
heillä yllään, tulesa wälkkyivät aseensa. Heti tunsi
Heikki tullisotilaat. Nyt häntä piirittivät ja uhkaa-
wasti tarkastelivat hänen wälkeataan.

Setteksi hämmästyti hän, waan kohta taas toin-
tui. Ullistyneet kaswonja wetäytyivät pilkalliseen
hymyyn.

„Mitä teillä, hywät herrat, on asiaa?“ kiirehti
hän kysymään. „Mitä pahaa olen tehnyt?“

„Älä wiifastele, poika!“ wastasi äskeinen ääni.

„Tullinkawaltaja olet kuin oletkin! Mauri on
sinua jo kauan epäillyt, ja nyt näemme että hän on
oikeassa. Astukaa esiin, Mauri! Olette meitä hy-
win opastanut, sen teille palkitsemme.“

Muorukainen, joka tähän saakka oli pysytellyt
loitommalla, lähenei nyt wittastellen. Hän oli Heik-
kiä tuskin kolmea vuotta wanhempi. Samallinen

kalastajanpuku oli hänelläkin yllään, waan yhtä wipittömän näköinen hän ei ollut. Kaswonsa olivat kalpeat, katseenja arka, ujustelewa, käydesjään hiipi hän kuin kisa, joka pensaikossa waanii saalistaan. Hiljaa ja warowasti astui hän esiin eikä uskaltanut Heikkiin, joka häntä halweksiwasti tarkasteli, luoda katsettaankaan.

„Woi sinua Mauri parha! Olet sinä aika mies, kawaltaja, wihollisten opas!“ janoi Heikki. „Juutas, petturi! Nyt minulle selwiää, miten tänne löysitte, hyvät herrat! Ilman opasta ette olisi uskaltaneet särkän yli tulla!“

„Se ei sinuun kuulu“, tokasi sotamies, — „lopetta jo joutawat puheesi ja wastaa kysymyksiini. Kuuletko?“

„Kyllä kuulen, herra Morin“, wastasi Heikki pilkallisesti. „Walitettawasti olette jo oppinut sakkaa ja Mauri on arwattawasti ollut opettajanne! Kuten huomaa, seuraatte hywin mielellänne hänen johdoon.“

„Häpeämätön lurjus!“ huudahti Morin wihaisesti. „Waan kylläpä tasaannut, kun pääset wankioppiin asustamaan.“

„Wankioppinjohto? Mistä hyvästä? Sihin ihmisiä syöttä wankiteuten panna.“

„Entä miksi tämän walkean olet wirittänyt? Teetkö senkin waleeksi, ettet ole tämän sytyttäjä?“

„Entä tee waleeksi“, wastasi Heikki sukkelaasti. „Onko teidän keisarinne, Ranskan keisari, säätänyt ettei Saksassa enää saa sytyttää walkeata? Jos niin

on, täytyy minun kai siitä teostani kärkeä rangait-
tusta!"

"Wai vielä sinä meistä pilaa lasket!" ärjäsi Morin. "Mitä palaa tämä walkea? Tunnusta paikalla, tai — —"

"Tai mitä?" kysäsi Heikki.

"Tai saat miehen kalvasta maistaa, että järfeji selwiää!" uhkasi sotilas.

"Eipä niinkään nopsasti!" nauvoi Heikki. "Onneksi oleskelee kapteeni Danwille täällä lähitienoilla, eikä hän sallii että hänen alamaisensa niin omavaltaisesti menettelewät! Mitä oikeastaan tahdotte, herra Morin? Huwikseni sytytin tulen tänne wuorelle, josta se ei minnekään pääse lewiämään, enkä woinut aawistaa että kukaan sitä paheksuisi."

"Walheilla et pitkälle pääse!" sanoi Morin päätävästi. "Tällä walkealla on toinen tarkoitus, ei se waan huwikseji pala! Se on tullinkawaltajille merkinä! Mä enää laske omiasi!"

"Jos luulette sen fiksi palawan, niin sopiihan teidän se sammuttaa", wastasi Heikki. "Sitä en teiltä woi kieltää!"

"Sen teemmekin!" huusi sotamies, potkaiden jalallaan palawaa rowiota. Mereen puut kaikkineen päiwineen! Joutusaan, miehet!"

Tuokiossa oli se työ tehty. Sihisten sammuiwat palawat puut ja hehkumat hiilet weteen pudotuaan. Heikki rämähti pilkalliseen nauruun.

"Kiitos, herra Morin!" sanoi hän. "Entäpä walkea todellakin oli merkinä tullinkawaltajille, entä se olikin sytytetty niitä tänne houkuttelemaan?"

„Sitä parempi!“ ärjäsi Morin — „silloinhan voimme niitä täällä odottaa ja vangita! Meidän käfistämme et pääse karfaamaan!“

„Mutta odottakaahan, herra Morin!“ kiirehti Heikki sanomaan. „Kun walkea niin pian sammutettiin, niin tuskinpa saapuvat odotetut wieraat! Koska niin kernaasti toivoitte heidän tulewan, niin olisitte antaneet walkean rauhasa palaa.“

„Poika on oikeassa! Hölmö mikä olinkaan!“ mutisi Morin purren hammastaan. „Waan olkoon menneeksi“ — lisäsi hän heti — „tehkäämme uusi walkea.“

„Koetelkaahan onneanne!“ wirkkoi Heikki istuutuen lewollisesti muurikivellä. „Koetelkaa waan.“

„Pilkkaahan, nenäkäs nulikka“, uhkaili Morin. „Kyllä sen vielä sinulle kostamme! Joutuun, miehet, uusia halloja noutamaan! Tulen pitää taas leimuaman!“

„Ei mafsja waiwaa, herra“, rupesti Mauri neuwomaan. „Tänä yönä ei enää tule ketään. Jos tuli oli tullinkawaltajille merkinä — ja sitä se oli, sen warmaan wakuutan — niin owat nuo heittiöt sen nähneet yhtä hywin, kuin mekin, ja tulen pikainen sammuminen on heille todistamassa että asiat täällä eiwät ole hywin päin. Pankaa poika koppiin ja laittakaa huomeniltana uusi walkea. Silloin pettywät tullinkawaltajat, juoksewat suin päin ansaan!“

„Lurjus!“ mutisi Heikki hiljaa, waan kuitenkin niin ääneensä että Morin ymmärsi mitä hän sanoi.

„Mauri, olet oikeassa!“ huudahti hän. „Niin on ehtävä! Suomenna siis! Ja siihen asti pidäm-

me finut, Heikki, hyvässä tallessa, ettet pääse karkaamaan. Käykää miehet häneen kiini, ja wiefää wiipymättä wartiopaitalle!"

"Mitä! Teillä ei ole oikeutta minua wängita", wastusteli Heikki wihoissaan. "En ole mitään rikkonut. Ette saa minulle tehdä wäkiwaltaa!"

"Teoistani kyllä itse vastaan!" janoi Morin päättävästi. "Ei tässä kufjailia! Käykää käijkiwaan miehet! Joutufaan!"

Utkiä wäistyen koetti Heikki paeta pimeään, ja olisi pakofja onnistunutkin, ellei Mauri jalaa olisi heittänyt kepin hänen jalkoihinsa. Heikki kompastui — tuofsa tuofiossa tarttui häneen kuufi woimafasta fättä. Wastarinnan tekeminen oli nyt jo turhaa. Lewollifena falli hän miesten fitoa itsensä. Sanoi kuitenkin ilmoittawansa afiasta kapteeni Danwillelle.

"Sen saat tehdä. Hänen luofseen finut wiemefin", wastafi Morin. "Olet epäluulon alainen, fiitä syystä on tekoni oikeutettu. Kientäkää, miehet! Meidän täytyy kiirehtiä, päästäksemme hiekkafärkkien yli, ennenkuin wuofsi palaa. Muuten faattaa käydä meille famoin kuin äfken towereillemme. Joutufaa, joutufaa, aika on täpärällä!"

Ei tarwinnut hänen monta kertaa kehottaa, sillä toifiatin miehiä pelotti nousuwejfi. Suofsjalan rienfiwät yli linnan rauniofiwien, kapufiwat clas jyrkkää kalliota ja jo faapuivat kapealle polulle. Täällä täytyi heidän astua peräkkäin. Kun faikki kiirehtiwät ehtiäkseen pian waarallifien paikfan yli, niin jäi Heikki kulkemaan wiimmeifenä miehenä, waan pakoon pujahtamaan hän ei päässyt. Utji otilaiista näet

piti fourassaan köyttä, jolla wangin kädet oli sidottu. Heikki seurasi kuin seuraskin perässä. Waan tuskin ennätti hän hietasärkälle, kun äkkiä hoikkawartalainen olento hiljaa, kuin warjo, hiipi esiin suuren finen takaa, kuiskuttaen hänelle: „Heikki, älä ole huolissasi! Minä walwon!“ „Martta!“ sai poika kuiskatuksi, iloista hämmästyneenä.

„Kiirehdi waan!“ kehotti hiljaa tyttö. „Seuraan sinua! Jos sinulla on jotain toimittawaa, niin kyllä minä toimitan.“

„Ei muuta, kun että huomenna wedät lipun liehumaan tornin katolle“, vastasi Heikki. „Se ei näy muualle, kuin merelle, se siellä weljiämme warottaa. Sitäpaitfi toiwon vielä tänä yönä pääsewäni wapaaksi, sillä niillä ei ole oikeutta minua wangita.“

„Kärsiwällisyttä waan! Sittenhän näemme miten käy!“ rohkaisi Martta. „Luota minuun! Kyllä pidän huolen!“

Waikka hiljaa kuiskailivat ja waikka miesten jalat tömisiwät heidän astuessaan, niin sittenkin taifi salaperäinen ääni kuulua Morinin korwiin, sillä äkkiä seisahdui hän kysästen: „Mitä siellä? Kuka wangin kanssa puhuu?“

„Ei se kenenkään kanssa puhu“, vastasi sotamies, joka kulki lähinnä Heikkiä ja nyt äkkiä katsoi taakseen. „Ei täällä muita ole, kuin me kaksi!“

„Onko niin — taisiwat korwani pettää!“ sanoi Morin. „Olin kuulewinani wieraan äänen! Ehkä oli se kuivan heinän kahinaa. Steenpäin taas! Kiirehtikää! Wesi yhä nousee!“

Ja eteenpäin samosivat miehet. Kun olivat vähän matkan päässä, hypähti Maritta pystyyn hiekalta, jonne oli heittäytynyt pitkäksseen, kuullessaan Morinin äänen — kuten näemme, oli hänen juonensa täydelleen onnistunut. Nopein askelin lähti hän astumaan pientä taipaletta, joka hänet vielä erotti mantereesta. Pieni kuunneljännes walaisi sen verran, että tyttö saattoi nähdä sotilaat, jotka wankineen kulkiwat kappaleen matkaa hänen edellään. Heikkisen tuumailtuaan päätti hän seurata rajawah- teja. Astuessaan hoki hän: „Minun täytyy kuin täytyykin nähdä, minne ne welijeni wiewät! Ohdin- hän huomennakin wetää lipun tangon päähän!“

Äänettöminä astuivat sotilaat wankineen vähän matkaa rannikkoä pitkin. Kääntyiwät sitten oikealle ja saapuivat puolen tunnin perästä erääseen kalas- tajakylään, jossa oli rajawartijain pääasema. Heikki wiettiin wahtitupaan ja siellä kohtasi hän kapteeni Danwillen. Ohmetellen katseli hän nuorta wankia.

„Kukas tuo mies on?“ tiedusteli hän Mori- nilta. „Tässäkö retkenne koko saalis?“

Ennenkuin Morin ennätti wastata, tarttui Heikki puheeseen. „Herra kapteeni“, sanoi hän, „minulla on teidän käskyläisiänne vastaan walitettawaa. Mi- nua on laittomasti wangittu, köyssiin sidottu ja wä- kisin tänne kuletettu, minun vähääkään rikkomatta. Waadin että Morinia rangaistaan omawaltaisen tefonsa tähden.“

„Älähän hätäile, älähän hätäile, poika“, wastasi kapteeni hymyillen nuorukaiselle, jonka kaunis muoto ja rohkea käytös häntä miellyttiwät. „Kuullaanhan

Moriniakin! Morin, mitä valitettavaa teillä on tätä nuorta miestä vastaan?"

"Hän on tullinkawaltajain apumies, herra kapteeni", vastasi sotamies rohkeasti. "Otimme hänet kiinni, kun hän linnanraunioilla oli merkkitulusta polttamassa!"

"Entä misjä ovat tullinkawaltajat itse?" kysäsi kapteeni. "Otitteko nekin kiinni?"

"Emme, herra kapteeni, mutta walkean me sammutimme."

"Hullujahan olitte!" huudahti kapteeni Danwille. "Jos walkea todellakin oli tullinkawaltajille merkiksi, olisitte kaksin mokomin antaneet sen palaa ja odottaneet seurauksia! Mutta pelkäänpä pahasti, että erehdyitte. Lapsihan tämä poika vielä on. Tuskin voivat tullinkawaltajat häneen luottaa. Ei muuta, kuin turhia hommia!"

Sämmästyneenä seisoi Morin siinä, katsellen hätäisesti toweriinsa Mauriin, jolta näytti odottavan apua. Tämäpä ei jättänytäkään ystävästään pulmaan. Rohkeasti sanoi hän:

"Olette oikeassa, herra kapteeni, liian hätäisiä olimme tulta sammuttaessamme. Warmaan oli se merkinä tullinkawaltajille. Waan — mitä olisimme me muutamat miehet mahtaneet roswojoukolle, jos meitä olisivat ruvenneet hätäyttämään? Kuoliaaksi olisivat ampuneet joka forkan tai kalliolta mereen wiskanneet. Parempi oli että näin teimme! Poika on pantawa koppiin ja huomenillalla sytytämme uuden tulen. Komppania sotamiehiä voi hywin pii-

loittua wanhan merilinnan raunioihin. Ja kun tullinkawaltajat tulewat, olemme me heidän herrojaan."

"Juuri niin, herra kapteeni!" rupefi Morinkin puhumaan. "Se oli meidän aikeemme ja toivoakseni myönnätte että olemme oikeassa. Kuinka olisimme me muutamat voineet ylivoimaa vastustaa?"

Kapteenin katse lauchtui. "Teitte oikein, Morin", myönsi hän. "Poika ei oikeastaan ole mitään rikkonut, mutta nykyisissä oloissa olemme oikeudetut vähäksi aikaa ottamaan hänet huostaamme omaksi turvaksemme. Warowaisuus ei haittaa! Wiekää hänet muiden wankien joukkoon! Ankarasti ei tarvitse häntä kohdella, mutta wartioikaa wistusti! Hyvästi, menkää!"

"Herra kapteeni", huudahti Heikki, "kuinka tohditte näin minua kohdella? Mitä pahaa olen tehnyt? Oikeutta minä waadin!"

"Älä niin ylpeästi puhu, poika", warotti kapteeni. "Sinua epäillään siitä, että olet liitossa tullinkawaltajien kanssa, ja siinä on minulla tarpeen tullen kyllin puolustusta."

"Niin on, herra kapteeni", lisäsi Mauri, "warfsinkin kun hän on tuon Bertun weli, jota jo kauan on epäilty tullinkawaltajaksi. Lasten kirjjoissa hän vielä on, waan siltä waarallinen hentilö, siitä saakka kuin tullisotilaat ampuivat hänen isänsä kuoliaaksi. Koston ja woiwon himo owat pojasta aikaisin tehneet miehen!"

"Mutta syyttömästi minun isäni ammuitte, kavalasti kaadoitte hänet!" huudahti Heikki wihaisesti. "Sen tiedät, Mauri, warfsin hywin, fatala petturi!"

„Jo riittää, jo riittää!“ keskeytti taas kapteeni, hillitäkseen wakoajan kiivauden — „menneisiin asioihin en rupea kajoamaan, otan ainoastaan nykyiset olosuhteet huomioon, joihin welvollisuus minut waatii, ja sen tähden pidän sinut wähän aikaa huostasjani. Wiekää hänet nyt, mutta kohdella hywin!“

„Wiekää waan, herra kapteeni“ — sanoi Heikki uhkamielisesti — „mutta sen sanon, että kun pääsen teidän kynnistänne liwistämään, niin kyllä liwistan!“

„Sen saatkin tehdä, kun sowluu“, wastasi upseeri hymyillen. „Morin, tarkasta häntä warmuuden wuoksi, jos sattuisi olemaan aseita tai sen näköisiä! Hywää yötä!“

Morin seuralaisineen talutti nyt Heikin linnaan, joka oli kylän laidalla ja jota sotamies yöt päiwät wartioi. Kun olivat wangin tarkastaneet ja näkivät ettei hänellä ollut mitään aseita tai työkaluja muassaan, awattiin owi ja Heikki työnnettiin pienen koppiin. Awaimet rämisivät taas lukoissa — ja telteitten takana istui Heikki.

III.

Wanha kuffawa.

Heikki kyllä tiesi ettei kauankaan tarwitseisi olla wanhana, waan sittenkin puri hän äkeisään hammasista ja jalallaan jyrähytteli lufittua owea. Wapauden menettäminen ei häntä niin suututtanut, eni-

ten se, että pelkäsi Maurin petoksen onnistuvan ja silloin saattaisi Perttu-weljensä seuralaisineen joutua vihollistensa käsiin. Edeltäpäin saattoi hän arvata, mikä kohtalo niitä silloin odottaisi! Sinnalla millä, täytyi hänen se estää, ja nyt oli hän, joka yksin saattoi vaarassa olevia varottaa ja pelastaa, wankina, kykenemättä mitään tekemään. Tosin oli hän Martta-sisarelleen sanonut, mitä ensin oli tehtävä, waan hento tyttöhän Martta oli. Monet seikat saattoivat Marttaa estää. Ja waikka olikin rohkea ja uskollinen samoin kuin Heikkini, puuttui häneltä kuitenkin woimia ja päättäväisyyttä, jotka tässä kohden olivat tarpeen, menetelläkseen wiisaasti ja aikaitaan toteuttaakseen. Heikki ei rauhoittunut. Mieltä painoi epäily, suru täytti sydämmen. Niinkuin ansaan joutunut lintu koetti hän epätoivoissaan wapautua wankiudestaan.

Hän tunsi tarkein wankilan, tiesi että owesta, joka oli wastapäätä aakunaa, saattoi päästä ulos. Woimainsa takaa rawisteli hän owen rautaisia telkiä, waan wahwat ne olivat, wankasta tammipuusta, eiwät liikahtaneet — tammesta oli näet wankila rakennettu. Suoaten heitti hän turhan yrityksensä.

„Älä suotta waiwaa näe, poikani“ — wirkkoi ystävällinen ääni wankilan syöpimeästä sopesta — „olen jo itse samaa koettanut, mutta en enää yritäkään. Tulehan istumaan tänne wiereeni rahalle ja unohda unenhelmoisja sitä, mikä ei ole muutettawisja.“

Ensin säikähti Heikki wierasta ääntä, waan muisti kohta että kapteeni oli puhunut toisestakin

wangista, ja osanottoa ilmaisevat sanansa herättivät hänessä luottamusta.

„Wai on minulla täällä rikostoweri“, wirkkoi hän, haparoiden pimeään nurkkaan, jossa arweli toisen wangin olewan. — „Kuka olette? Miksi on teidät lutittu tänne? Maanmieshän lienette, puheesta päättäen, ja koska istutte täällä wanfina, niin ette suinkaan ole meidän nykyisten herrojemme, ranskalaisen ystävä.“

„En totisesti olekaan! — Nuori vielä olet. Näin tulisoihdun walossa solakan wartaloksi, kun toivat sinut sisään“, wastasi wieras. „Ranskalaiset eivät ole minun ystäviäni. Senfin werenimijät! Isänmaamme owat saattaneet perikadon partaalle. Lennättäköön tuuliaispää hiiteen joka sorkan Saksanmaalta!“

„Jumala suoohon, Jumala suoohon!“ fanoi Heikki, joka penkin löydettyään tarttui towerinsa käteen ja sitä lämpimästi pudisti. „Jos kaikki ajattelisivat samoin kuin me, niin jo kapina nousisi. — Mutta miksi on teidät wangittu? Sanokaahan, ellei se ole salaisuus!“

„Ei ole“, wastasi toinen — „sulkiwat minut koppiin kun passini muka ei ollut oikein kunnossa. Wähät minä muusta, kun waan tämän yhden yön, tämän ainoan yön olisin vapaa! Voi hyvä Jumala! Surkeasti hän pettyy, kun turhaan minua etsii, turhaan minua huutaa pimeänä yönä! Luulee vielä petturiksi! Löytyy tähän pahaan aikaan niin vähän uskollisuutta! Mutta ei, ei, kyllä hän minut tuntee! Tuntee minut hywin! Wanhasta Peteristä,

joka lähes puolen vuosijataa on uskollisesti palvellut, ei hän toki niin pahaa saata uskoa!"

„Mikä on nimenne, herra -- mikä?“ tiedusteli Heikki. „Peterskö? Sittihän itseänne sanoitte?“

„Niin, se on nimeni! Jumalan kiitos, minun ei tarvitse salata rehellistä nimeäni.“

„Peters! Entä mistä olette? Sanokaa pian!“
„Bremenistä!“

„Entä isäntänne? Kuka on isäntänne?“

„Bardewick, kauppias Bremenissä — jokainen könhä siellä tuntee hänet ja häntä siunaa!“

„Peters — Bardewick! Kukaan muu se ei voi olla kuin hän!“ huudahti Heikki riemuissaan. „Te olette warmaan tuo wanha, hyvänsuopa, herra Peters, jota isäni niin usein rakkaudella ja kiitollisuudella muisteli! Peters, herra Bardewickin kaupanhoitaja ja oikea käsi!“

„Se olen“, sanoi ihmeisfään wanha herra. — „Mutta miten tunnet sinä minut? Ja kuka sinun isäsi on?“

„Kuollut hän jo on — tullivahdit hänet ampuivat, hän kun oli tullinkawaltaja — isä parha — wiattoman miehen surmasivat!“

„Mutta mikä oli hänen nimensä?“

„Ramberg! Joko muistatte? Ramberg, komean „Kotka“-lainvan entinen perämies. Kikkaan kauppias Bardewickin laiva se oli! Tottakait vielä sen muistatte! Tehän se olitte, joka hänen puolestaan puhutte herra Bardewickille! Ja vielä toimititte hänelle kalastajamajan tuonne meren rannalle, kun myrskyssä musersi oikean kätensä, jottei enää perämieheksi

tyennyt! Te hänelle eläkkeentkin hanfitte. Sen maksoi herra Bardewick isän kuolinpäivään saakka ja maksaa vielä tänä päivänä meille lapsille! Tehän hänestä vanhalla iällä huolta piditte ja teitte sairaaan miehen elämän suruttomaksi! Muistattehan toki! Isä on meille lapsille sitä usein kertonut ja aina meiliimme terottanut kiitollisina muistamaan teitä ja hyvää isäntääne, käskenynt teidän molempien puolesta rukoilemaan! Joko johtuu mieleenne?"

"Di weikkoiset! Kyllä muistan, poikani!" vastasi vanha herra Peters väräjävällä äänellä. "Muistanhan toki rehellistä, kelpo Kambergiä! Hänkö oli isäsi? Sinä hänen poikansa? Ja tunnet minua vanhaa miestä?"

"Enkö muka teitä tuntisi!" huudahti Heikki. "Teitä, jota kunnioitan ja rakastan! Ja isäntääne! Teidän molempien hyväksi woisin arvelematta waikka tuleen mennä! Ja kuinka en menisi! Häpeästähän isä haudasjaan kääntyisi, jos niin pian hänen neujojansa unohtaisin."

"Entä, mitä on hän teille kertonut?" kysyi ukko Peters. "Emmehän ole mitään mainittawaa hänen hyväksien tehneet, ei ainakaan sen, minkä minä tiedän?"

"Ellette tiedä, niin kerron teille lyhyesti", vastasi Heikki. "Isän monien kertomusten mukaan oli asia seuraawa: Hän oli „Kotkassa" perämiehenä matkalla Newyorkiin ja laiva toi sieltä palatessaan uutta lastia Bremeniin. Matkalla käwi kaikki hyvästi Kanaaliin saakka. Waan silloin nousi Dowerin seutuwilla myrsky, niin kauhea, että luulimme warmaan

hukkuwamme joka mies. Isä kertoi ettei hän koko aikana paikaltaan väistynyt, ja sen uskon, sillä koko elämänsä noudatti hän horjumatta periaatettaan, jonka myös meille, lapsilleen jätti perinnöksi, mielilauseensa: uskollinen ja rohkea! Mutta ei sekään silloin auttanut. Myrsky waan raiwoili. Raakapuu taittui. Raatuessaan särki pirstaleikksi peräsinpyörän ja isän oikean käsiwarren ruhjosi pahasti. Silloin ei enään ollut rohkeudesta ja uskollisuudestakaan apua. Laiwa ajautui rannalle ja onni oli että ainakin miehistö ja suurin osa lastista pelastui. Waan isäparan käsi ei parantunut. Jäykäksi jäi se elinajaksi eikä siitä enää mihin ollut. Se oli isälle kowa kolaus, sillä kotona odotti häntä waimo, rakas äitimme, kolmen lapsensa kera, jotka nyt isän onnettomuuden wuoksi jäiwät leiwättömiksi, awuttomiksi. Perämiehenä hän ei enää tyennyt olemaan, kätensä kun oli wioittunut — eikä isä muuhunkaan toimeen ollut tottunut. Raskaalla mielellä lähti Bremeniin ja vielä raskaammalla mielellä astui laiwan isännöitsijän asuntoon, rikkaan kauppiaan Bardewickin luo, hakeakseen sieltä viimeiset saamisensa. Silloin olitte te siellä, herra Peters. Pudistitte lämpimästi hänen kättään, kysyitte mikä hän oli niin alakuloinen. Ja kun hän teille kertoi surkeasta olostaan, puhui sydämensä huolet, niin taputitte olalle ja sanoitte: „Olette kelpo merimies. Tunnonlisesti olette täyttäneet welwollisuutenne, menkää waan kotiin waimonne ja lastenne luo, älkääkä huolehtiko huomifesta; siitä kyllä selwiätte.“ Ja sitten te, herra Peters — jatkoi Geikki wäräjällä äänellä — annoitte lahjan —

kalastajamajan ja jata taalaria eläkettä ensi vuotena — ja kun tulimme tänne, oli maja jo asuttawassa funnossa weneineen, wertkoineen, kaikkineen. Niin selwään muistan sen päivän — niin selwään kuin eilisen päivän, kun isän filmistä wuotivat kyyneleet ahawoittuneille poskille, kun hän otti lakin päästään, laskien wajemman, terween kätensä waiwaisen kätensä päälle ja luoden katseensa taiwaaseen rukoili su-nausta teille ja herra Bardewickille! Niin, sitä näkyä en koskaan unohda. Miniaaksi ovat mieleeni painuneet isän kehotukset, että me lapset olisimme kiitolliset teille ja herra Bardewickille raffaudestanne ja hywydestänne meitä kohtaan. — Tässä on kätteni, herra Peters. — Jos te tai herra Bardewick kerran tarwitsette uskollisen palvelian, niin ilmoitatakaa waan minulle. Jumala sen tietää, että minä ja Berttu-weljeni menemme waikka tuleen teidän puolestanne! Sen tekisimme ja meidän isämme taiwaassa sanoisi amen!”

„Jalo nuorukainen!” wirkko i ukko sywästi liikutettuna, lämpimästi puristaen pojan kättä. „Kowin minua ilahuttaa, että kohtasimme toisemme. Waan welvollisuutemmehan, herra Bardewick ja minä, ainoastaan olemme täyttäneet! Isäsi wahingoittui isäntänsä palveluksessa, ja olihan selwään herra Bardewickin asia korwata wahinko! Kumpi waan olisin tiennyt, että meille niin lämmin sydän sykkii, niin warmaan eiwät ranskalaiset olisi minua tänne lufinneet. — Voi hywä Jumala, mikä onnettomuus meitä nyt on kohdannut!”

„Niin, mikä onnettomuus?“ kysäsi Heikki kowin osanottawaisena. „Sihän toki herra Bardewickiä miikään onnettomuus uhkaa?“

„Uhkaa kyllä!“ wastasi wanha mies huoaten. „En sitä sinulta salaa. Herra Bardewick, joka aina on ollut hyväsydäminen, hän nytkin auttoi erästä miestä, kelpo saksalasta pakenemaan ranskalaisten käsiin, jotka olivat ottaneet hänet vangiksi ja tuolemaan tuominneet. Wakoojia ja kawaltajia on, Jumala paratsoon, kaikkialla! Herra Bardewickiä alettiin epäillä. Ja kun hänelle joku hyvänsuopa salaa ilmaisi, että ranskalaiset häntä aikovat kostaa, niin ryhtyi hän wiipymättä toimiin paetakseen. ‚Peters’ — fanoi hän minulle — ‚en halua joutua ranskalaisten käsiin, heidän ammuttawakseen. Se kohtalo minua kuitenkkin odottaa; on kyllä nähty, ettei ne herrat pitkään tuumaile. Matkustan tyttäreni kanssa Englantiin ja omaisuudestani otan mukaani niin paljon kuin woin. Lähde sinäkin pian tiehefi ja toimita siijään saatawat! Lähetä ne merilinnaan — tiedät hän — siellä odotan sinua poukamasja yöllä 16:n ja 17:n päivän wälillä. Silloin otan rahat huostaani. Ymmärräthän nyt, laittaudu joutuun matkaan!’ Näin hän minulle puhui, ja wiipymättä lähdin menemään. Hain saatawat. Siten sain melkoisen summan kootuksi, tänne tulin toissapäiwänä. Ensi työkseni lähdin raunioille kätkemään rahat hyvään piiloon kiviin alle. Ajattelin näet ettei sieltä niitä kukaan löydä. Jos niin onnettomasti käwisikin, että joutuisin ranskalaisten käsiin, niin eivät ainakaan rahoja saisi. Istuin hiljaa kätköpajassani, waan

eräs Mauri niminen mies — aika roisto mahtaa olla, kun pelkästä voitonhimoista pettää omia maanmiehiään — se se löysi minut piilostani ja antoi ranskalaiusten käsiin. Passini ei ollut ranskalaiusten wiranomaiusten allekirjoittama — hyvät herrat, että mokomasta asiasta julitte minut tänne, sitä en heillä unohda — sitoiwat minut muitta mutkitta ja tänne telkifiwät. Pian lait wiewät pääfortteeriin ja ehkä wakoोजना hirttawät. Kyllä pelkään että niin käy — mutta sittenkään ei minua niin huolestuta oma kohtaloni, kuin se että isäntäni minua turhaan etsii, turhaan odottaa! Se olisi kauheata! Jos he hänet ottawat kiinni, silloin ei enää pelastuksesta puhetta. Tänä yönä sanoi tulewansa ja warmaan hän tulee — se mies ei sanaansa syö! Nyt etsii, nyt minua huutaa — wiholliset sen kuulewat, hänen wangitsewat — Sumalani, Sumalani, mitä sitten tapahtuukaan!”

„Ei, niin ei saa käydä!” huudahti Heikki. — „Hänen täytyy saada asiasta tieto — meidän täytyy murtautua pois, wapautua, häntä pelastaa! Sumala suofoon että se onnistuu!”

„Mutta mitenkä?” kysyi wanhus. „Tämä wankila on wahwa ja wistusti tätä wartioidaan! Tässä woi Sumala yksin auttaa!”

„Sumala on meitä auttawa! Hän on jo auttanut!” huudahti Heikki, hypäten äkkiä istualtaan, juuri kun wankilan ikkuna helähti, kuin jos kiwi olisi siihen singahtanut. „Ettekö kuulleet, herra Peters? Se oli isfareni, joka minun tähteni walwoo roh-

teana, uskollisena. Hän ei kostaan welvollisuutensa unohda."

Suffelaan juoksi poika tätä sanoessaan ikkunan luo, awasi sen warowasti ja tähysteli pimeään yöhön. Asten firrkaan taiwaan werhosivat nyt mustat pilwet. Minoastaan himmeätä waloa loi kuunneljännes pimeään yöhön. Kaukaa kuului meren kumea pauhina. Tuon tuosta suhahteli tuuliaispää läpi ilman, tuon tuosta wälähteli jalaperäinen jalama taiwaan rannalla liitelemistä pilwistä. Heikki terotti korman sa kuullakseen. Ei nähnyt muita ihmisolentoja, kuin wahdin, joka pimeässä mitteli wanfilan edustaa.

"Grehdyit poika!" kuiskasi wanhus. "Ei meitä kukaan auta!"

"Mikäähän puhuko!" kielsi Heikki. "Panen pääni pantiksi siitä että Maritta on tuolla ulkona! Mutta pääsö tänne, nähtääs, ei ole helppoa! Heh! Tuolla fiertää wahti wanfilaa!"

Uffia weti hän päänsä ikkunasta, sulki sen, painaen kädellään kiinni. Tarpeen se olikin, sillä mies, joka wartioi wanfilaa, läheni juuri ikkunaa ja kun näki sen sulettuna tuumaili itselseen: "Sywä on! Wangit jo nukkuvat, woin huoleti kietoutua kauhtanaani. Kohta tulee paha ilma, enkä rupea täällä lifoomaan!" — Huoletonna lähti hän astumaan pois päin, etsien rakennuksen toisella puolen tuulen ja fateen suojaa. Jo alkoi, näet, suuria pisaroita sataa, jotta ikkunalasit tärähtelivät.

Nyt odotti Heikki mitä tapahtuisi — taaskin sinkoili kiwi ikkunaa vastaan. Hän puristi towerinsa fättä.

„Sanoinhan että siellä se on!“ kuisisti poika avatessaan uudelleen affunan. „Martta! Missä olet?“

„Täällä olen, Heikki!“ vastasi ulkoa viehkeä naisen ääni arasti. „Olen tarfannut kaikkea, tiedän kaikki. Jo tunnin ajan olen seisnyt täällä pimeässä odottamassa suotuisaa hetkeä. Se on tullut! Kohta alkaa rajuilma viehua eikä tarvitse enää wartiaa pelätä. Odotahan! Wiskaan sinulle affunasta käärön, josja on hienoja sahoja ja wiiloja. Kyllä ne rautaan pystyvät. Perändy wähän, Heikki!“

Poika wäistyi — walkea esine lensi affunasta wanfilan lattialle. Heikki käwi siihen kiinni — kelsonsa hoja ja wiiloja oli käärittynyt walkeaan paperiin.

„Kiitos, sijareni, kiitos!“ sanoi hän tullessaan taastin iffunalle. „Tunnin perästä pääsemme wapaiksi. Sillä aikaa kuin minä sahaan poikki rautaristikon, kiirehdi sinä merenvantaan ja laita wene kuntoon. Vielä tänä yönä täytyy minun päästä raunioille!“

„Entä miksi?“ kysyi Martta pelästyneenä Roujuwesi peittää särkät — meri aaltoilee kowasti ja kohta nousee ukkosmyrsky! Waarallista on sinun yrittää kalliolle!“

„Olloon! Minun täytyy sinne lähteä. Pyhä welwoollisuus minua kutsuu!“ wakuutti Heikki. „Mene Martta rakas! mene! Laita wene paikoilleen! Joudu, joka hetki on kallis!“

„Teen kuin tahdot“, vastasi Martta. „Odotan sinua siellä.“

Tämän sanottuaan lähti hän menemään.

„Siinä näette, herra Peters rohkean ja uskollisen naisen!“ wirkkoï Heikki. „Waan nyt työhön käykfi! Kunpa sahat ja wiilat olisimat kelwollisia! Sumala sen suokoon!“

Riwakkaasti ryhtyi Heikki työhön. Rauta winkui sahan teräwien hampaiden sitä jyrksessä, waan yhä yltymässä myrskysä ja sateen lotinassa ei sitä enää paljoa erottanut. Wartiaa ei nähtynyt, ei kuulunut. Luultawasti istui hän wanfilan toisessa päässä, kauhtanaansa kiedottuna. — Nopeasti katkeilivat iffunan rautaristikot.

„Kakki on jo poikki sahattu, herra Peters — waan nyt alkaa käteni uupua. Täntyny wähäsen lewähtää!“

„Anna minulle saha, poikani“, wirkkoï kaupanhoitaja. „Waikken ole tällaiseen työhön tottunut, niin kyllä hätä neuwoo.“

Heikki ojensi hänelle uuden sahan ja taas kuului raudan winkuna, sekaantuen myrskyn ulwontaan. Iffunasta walui wettä wirtanaan kastaen miehet likomäriksi. Waan siitä he wähä wälittiwät, tuskin huomasiwat. Sitä waan ajatteliwat, miten wapautisimat ja miten pääsisiwät sinne, jossa heitä kaimattiin.

„Tässä on kolmas!“ janoi hitoillen ukko Peters, ojentaessaan katkaistun tangon Heikille. „Wielä on yksi jälellä, ja sitten on aukko tarpeeksi suuri.“

„Niin on, kymmenen minuutin perästä olemme ulkona!“ wastasi Heikki. „Antakaas kun minä wuorostani tulen rautaa winguttamaan!“

Peters heitti uupuneena sahan kädestään ja

Heikki tarttui siihen uusin voimin. Tainko latkesi.
— Uvoimna oli tie wangeille.

„Kiirehtikää ulos, herra Peters!“ kehotti Heikki.
„Älkää pelätkö — itkuna ei ole maasta korkealla —
tarttufaa rautatankoisiin, jotka vielä ovat pystyssä,
ja sitten laskeudutte warowasti alas! Jalkanne mel-
kein hipasewat maata.“

Utko ei tekeytynyt rohkeammaksi, kuin oli.

Lowerinsa auttamana kiipesi hän itkunalle ja
tarttuen rautatankoisiin laskeui alas maahan.

„Olen alhaalla“, kuisuksi hän.

„Kohota olen minäkin!“ wastasi Heikki.

Ketterästi hiipi tämä ulos atkunasta.

„Nyt kiireesti!“ janoi hän hiljaisella äänellä.

„Kun waan pääsemme muutaman askeleen päähän
linnasta, niin ei ole hätää. Pimeässä ja rajuilman
raiwotesa ei kukaan tiedä meitä etjää. Kuules!
Mikä sieltä kuuluu? Jumala paratsoon, wartia tulee!
Maahan! Maahan heittäytykää!“ Tuossa tuofi-
ossa olivat molemmat maassa pitkällään, tuskin
kymmenen askeleen päässä wanfilasta. Wartia lähene-
tosiaanfin — aseiden kalina kuului selwään — het-
kisen kuluttua nätyisi hän warmaan kulmassa, siinä
missä itkuna oli. Heikki pelkäsi että hän tapansa
mukaan kiertäisi wanfilaa ja tutkisi atkunaa — sil-
loin hän warmaan huomaisi heidän paenneen —
lähtisi takaa ajamaan — ottaisi kiinni — ja kaiski
olisi mennyttä, kerrassaan mennyttä. Nyt näki Heikki
jo sotamiehen. Waan juuri kun tämä oli kulmaa
kiertämässä, yltäi myrsky kahta kauheemmin puhal-
tamaan, lennätti rakeita jaw että wasten miehen sil-

miä, jotta ne wallan fokaisi, kauhtanan tempasi hartioilta. Kivoten katosi wartia jälleen toiselle puolelle wankilaa.

Setkisen vielä olivat farkulaisemme pitkällään maassa — mutta wartija ei palannutkaan.

Myrsty pieksi miestä niin pahasti, että miehumminkin lähti tuulensuojaan seisomaan. „Onni meitä potkasi, kun tuuli sattui mereltä puhaltamaan ikkunaa vasten! Muuten emme ainakaan tänä yönä olisi päässeet pakenemaan, sillä silloin olisi mies asettunut juuri ikkunan alle. Waan nyt on aika lähteä! Nojautukaa minuun, herra Peters! Kaikki käy hywin, suokoon Jumala että onnistunut pakomme ennustaa hyvää.“ Tätä puhuessaan käwi Heikki ukon käsiwartein kiinni ja alkoi raahia miestä merelle päin. Kasvoja pieksi myrsty ja sade, jotka juuri äsken heitä niin suosivat. Puolisen tunnin kuluttua saapuivat sille kohdalle rantaa, jota wastapäätä kivilinna kohouisi. Heikki huusi fisartaan, jotta kallio fajahteli.

IV.

Wanha torni.

„Täällä olen!“ kuului Martan heleä ääni ja ilosta huudahtaen kiiruhti hän welsensä luo.

„Jumalan kiitos, että olet vapaa!“ fanoi hän.
„Waan kuka on tuo towerisi?“

„Se on ystävämmä, herra Peters Bremenistä“, vastasi Heikki. „Kyllä sinä hänet tunnet, waikk'et olekaan ennen nähnyt. Me olemme hänelle suuressa kiitollisuuden welassa, hänelle ja herra Bardewicille. Ja nyt on se päivä koittanut, jolloin woimme hänet palkita. — Missä on wene, Martta hyvä?“

„Tuossa se on rannalla“, näytti tyttö. „Waan ethän toki tässä myrskysssä lähde linnalle soutamaan! Näes, kuinka tuolla särkissä kuohuu, kuuletko wyöryvien aaltojen pauhinaa ja myrskyn ulwontaa? — Mahdotonta on sinne päästä tällä säällä!“

„Alka tieltä käänteletse, waan ei mies pahanenkana“, tuumaili Heikki. „Eikä hätää olekaan! Hietäjärfät kyllä murtawat aallokon, ja lahti tuolla kallioiden välissä on tyyni. Älä pelkää, Martta — kyllä me tästä yli pääsemme!“

„Eihän tämä kohta pahin ole“, vastasi fisar, „mutta sittenkään, Heikki, älä lähde tänä yönä, jos ei ole pakko.“

„On pakko lähteäni! On kysymyksessä jalon hywäntekijämme onni tai onnettomuus!“

„Jos niin on, seuraan sinua!“ sanoi Martta päättävästi. „Ei yhdestä airoparista ole apua tällaisessa myrskysssä. Tiedäthän toki etten rupea työtönnä istua kököttämään.“

Turhaan koetti Heikki pidättää fisartaan mukaan tulemasta. Tuossa tuokiossa oli hän weneessä ja tarttui nopsasti airoihin.

„Beloton ja rohkea!“ puheli Heikki itselleen. „Kelpo tyttö! Tulkaahan, herra Peters, niin läh-

demme! Bai jättetö mieluummin tänne? Möt-
kimme on tässä lähellä, tulen teitä sinne saattamaan."

"Ei, olkaa huoleti, en laske teitä kahden mene-
mään", vastasi vanha lanpanhoitaja, "ja sitäpaitfi
ettehän tiedä, minne olen rahat kätkenyt! Ilman
minua ette niitä löydä."

"No niin, tuumasta toimeen!" janoi Heikki as-
tuessaan fetterästi weneeseen. "Tulkaa, herra Peters!
Jstufaa tähän, älkäätkä pelätkö, waikka wene lai-
neilla wähän kiikuu ja keinuu. Kyllä tästä pul-
masta fuoriudumme."

Utko istui osotetulle paikalle. Kerran, toisen
wetäfi Heikki aivolla. Jo hyppeli fewyt wene kun
pätkinän kuori waahtoawassa aallokossa. Sifarukset
ponnistiwat woimainsa takaa, ja tottuneita merellä
liikkujia kun oliwat, torjuiwat onnellisesti waaran.
Tuon tuostakin heitteli waahtopäälaine wettä wenee-
sen, kastaen soutajat likomäritfi. Hetken työlään
soutelun perästä saapuivat tyyneesen lahteen.

"Rohkeutta, herra Peters!" janoi Heikki hengäs-
tykksisään, pnyhkäisten kädellään hien ofastaan ja
kaswoistaan merestä roiskuneen weden. "Tässä on
kallio ja tähän woimme huoleti heittää weneen! We-
täsehän vielä muutaman kerran, Martta! Kas niin!
Ja nyt — Jumalan kiitos — ollaan perillä!"

Wene kiiti lahden pohjuksaan, niin tyyneesen,
ettei siellä myrskystä mitään liennyt, kaisen woiman
oli siltä korkea kallio wiennyt. Sietajärkälle astuivat
rohkeat merimiehemme. Heikki kiinnitti weneen rau-
tarenkaasen, joka sitä tarkoitusta warten oli lyöty
suureen kiveen. Sitten alkoiwat kaikki kolme nousta

ylös jyrkkää polkua linnan raunioille, jonne hetken perästä saapuivat.

„Jumalan kiitos, täällä ei ole meillä hätää“, sanoi Heikki. „Ei ykkikään ranskalainen wakoja uskalla tällaisena yönä lähestyä linnaa. Kuulkaas myrskyn ulwontaa! Ja salamat miten taiwaalla leimuawat! Kas, tänne saatta heittelee meri suolaista waahtoaan! Hyvä oli että sotamiehet sammuttivat tulen! Weljeni alus on nyt ankkurissa, muuten olisi walkea sen houfutellut kowaan otteluun riehuwan meren kanssa.“

„Miten lieneekään minun onnettoman isäntäni laita!“ huokaili wanha kaupanhoitaja. „Kunpa waan ei uskaltaisi tällä säällä tänne yrittellä.“

„Ei uskalla kukaan, ellei tarfoin tunne luotoja ja kareja“, wastasi Heikki. „Rauhoittukaa, herra Peters! Tänä yönä ei tule kukaan, ellei ole pakkoa. Hyvä Jumala, miten myrsky riehuu! Tuntuu siltä kuin tämä ikiwanha kallio, jolla seisomme, huojui! Totta tosiaan, herra Peters, tällaisessa ilmassa on herra Bardewick ankkuroinut laiwan sa, samoin kuin Perttu-weljeni, tai pysyttelee hän ulapalla. Etsitäänpä sateensuojaa! Tiedän täällä paikan, jossa ei meitä hätäytä jumalan ilma eikä ranskalaiset sotamiehet. Seuratkaa minua, hyvä herra, nyt ei ole hauska ulkona oleilla.“

Wielä kerran loi wanhus tutkiwan, lewottoman katseen waahtoawalle merelle, joka yön pimeässä lewitti himmeätä forsforivaloaan. Kun ei missään nähnyt etsimäänsä laiwa, seurasi hän opastajaansa ja tämän sijarta wanhaan torniin, jonka sijimpiin

komeroihin wei kapea holwifäntävä. Kaikki kolme hiipivät siitä sisään myrskyn ja sateen suojaan. Ukki raappasi Heikki walkeaa, jolla sytytti lampun ja siitä lewisi nyt sen verran waloa, jotta paremmin saattoi tutustua ympäristöön. Wanha Peters katseli kummastellen ympärilleen. Ukko oli joutunut pieneen, pyöreäköön huoneeseen. Pitkin seiniä oli kiwisiiä istuimia, lattiaa peitti sorakivet, waan yleensä näytti kaikki jätetyn oman onnensa nojaan. Sywässä akkunaholwisja oli kapineita, jotka sellaisinaan olivat jotenkin arwottomia, waan kuitenkin suojaa somistivat. Heikki otti nurkasta wanhan willaisen peitteen ja ripusti sen suojaksi awonaisen fäntävän eteen. Sitten kantoi hän keskelle lattiaa pöydän ja wahan ruokaaineita, joita tarjosi wieraalleen. Palawan lampun lasi pöydälle pyytäen wanhaa herraa käymään ruuan kimppeen, jotta wahan wirtistyi illan ponnistustien jälkeen. Ukko Petersin huomiota ei wät näyttäneet linnahuoneen pienet ihmeet ja salaisuudet kiinnittävän. Mielihywällä ja melkein hellällä silmäyksellä tarkasteli hän Heikkiä ja Marttaa, jotta niin rohkeasti ja uhrautuwasti hänestä pitivät huolta.

„Kiitän teitä, kiitän sydämeistäni“, lausui hän. Kelpo poika, en koskaan woi sinulle palkita, mitä tänään olet minulle tehnyt!“

„Se on jo palkittu, aikoja sitten palkittu, paljoa ennen kuin tulitte tänne meidän luoksemme“, wastasi Heikki vaatimattomasti. „Jospa waan koittaisi se päivä, jolloin saisin herra Bardewickillekin tehdä jonkun palveluksen.“

„Johan olet sen hänelle tehnyt, kun wapautit

minut wanfilasta ja toit tähän turwapaikkaan", sanoi wanhus. „Herra Bardewick on saawa tietää kaikki, mitä olet tehnyt minun ja hänen hyväkseen, että olet antanut itsefi alttiiksi meidän tähtemme. Olen täällä hyvässä turwassa! Jos hän nyt tässä suojassa istuifi meidän keskellämme, silloin en mistään huolehtifi. Waan olenpa Heikki sinustakin huolissani — rakas poikani! Kun huomaawat meidän paenneen, kun lähtewät takaa ajamaan — niin mitä teet?"

„Hah, hah", nauroi Heikki huolettomana — „minulle eiwät ne mitään saa. Sanoinhan jo kapteeni Danwillelle että pötkin pakoon, enkä sitä paitfi ole muuta pahaa tehnyt, kuin että illalla sytytin walkean tänne wuorelle. Ja mitä teihin tulee, herra Peters, niin kyllä saawat etsiä, ennenkuin teidät löytäwät! Tässä wanhassa tornissa piilee enemmän salaisuuksia, kuin herrat ranskalaiset aawistawatkaan ja vielä waikeampia on heidän niitä löytää — ei ainakaan muuten kuin sattumalta, niinkuin kerran isäni ne löysi. Waan siitpä ei ole pelkoa."

„Tässäkö tornissa?" kysyi herra Peters, katsoen kummastellen ympärilleen. „Mitä salaisuuksia ne owat? Wai eikö niistä minulle puhuta?"

„Kyllä puhutaan. Jos sifki tulee, täytyy minun kuitenkin ilmaista ne teille", wastasi Heikki nau-raen. „Tehän toki ette meitä petä."

„Enpä wainkaan weikkojeni, ennen kuolen!" wakuutti wanhus. „Waan mitä salaisuuksia ne owatkaan, joita isäfi ketti?"

„No niin, asia oli se sellainen, että isäni oleili mielellään täällä ylhäällä wuorella", alkoi Heikki.

„Päivät pitkään istui hän piippu hampaisfa kallion äärimmäisellä rannalla ihailemassa aavaa merta, vanhaa ystävänsä ja siellä risteileviä aluksia. Rowin ukko rakasti merta, ja kun hän filmäili tuonne kau'as ulapalle, silloin muistuiwat mieleensä entiset ajat, jolloin purjehti meriä ristin rastin. Näisfä mietteisfään lämpeni aina sydämensä. Waan useinkin keskeyttiwät sadekuurot tai lähenewä ukkonen nuo tunnelmat, ja kun hänellä linnan rauniossa ei ollut riittäwää sateensuojaa — mukawuudesta ei puhetta- kaan — niin päätti ruweta puhdistamaan tätä wan- haan tornia, joka wielä siihen aikaan oli puolillaan soraa ja kiviä. Tänne päätti hän tehdä itselleen sopiwan suojapaikan. Ukko ryhtyi tuumasta toimeen, wähitellen weti hän soran kalliolle ja sieltä heitti mereen. Työ oli jo päättymäisillään, kun wanhus muutamana päivänä pimeässä kompastui kiiveen, jotta löi hartiansa kowasti seinään. Tuskahuuto häneltä pääsi, waan kohta jäi hän ihmetellen seisomaan. Seinä, johon hartiansa iski, wäistyi. Ja kun toinnuttuaan sytytti kynttilän, näki hän ihmeekseen aukinaisen, alhaalla olewan affunaholwin wiidentoista jalan paksussa muurissa ja kiviisen porraskäntävän, joka wei sywynyteen, mihin lie wiennyttään. Jalapaksuinen seinäkin hiewahti paikoiltaan. Isä rupefi sitä tarkastamaan ja huomasi sen olewan lujissa, rautaisissa puitteisfa, jotka liikkuiwat kuin owi sara- noillaan. Tarkemmin tutkittuaan keffi hän koneiston, jolla owen woi awata. Se oli yksinkertainen, mutta hywin huolellisesti kätetty. Kun ukko paistafi owen uudelleen kiinni, niin ei hän tarkastikaan etsittyään

löytänyt saumaa siinä kohden, missä ovi liittyi muuhun kiwiseinään. Ellei hän olisi satuttanut kiween, jota täytyi kowasti sytätä saadakseen koneiston toimimaan, niin hän warmaankaan ei koskaan olisi owea löytänyt. Ihmeissään tuli hän kotiin. Sieltä otti mukaansa riittävästi kynttilöitä, käskien Berttuweljeni ja minut tulemaan mukaansa linnian raunioille. Tiellä kertoi hän meille harvaintonsa, jota uteliaina kuuntelimme, mutta kielsi meitä kellekään hiisumasta sanaakaan. Ja me luonnollisesti wakuutimme, ettemme puhu. Wihdoinfin saavuimme linnalle. Minusta tuntui koko asia niin uskomattomalta, että melkein luulin isäni nähneen unta. Untapa se ei ollutkaan. Painamalla kiweä aukeni ovi, pyörät ratifiwat, saranat winkuivat ja selwän selwänä oliwat kapeat portaat edessämmme.

„Mennäänpä alas, isä“, janoi Berttu. „Meidän täytyy mennä katsomaan, minne portaat wiewät.“

Tietystikin! Juuri sen wuoksi toinkin teidät tänne, wastasi isä. Mutta warowaisia tulee meidän olla. Paikka, jonne portaat wiewät, näyttää wuositatoja olleen sulettuna. Warmaankin on siellä aiwan pilaantunut ilma. Kuolemaan menemme sinne, elleimme ole warowaisia. Käy siinä, Heikki edellä, janoi hän minulle. Sidon tämän köyden wartalosi ympärä, ja heti kun alkaa henkeäsi ahdistaa, niin huu-dat meille ja palaat paikalla takaisin. Joka tapauksessa ei sinulle mitään pahaa woi tapahtua, sillä heti kun päästät hätähuudon, wedämme sinut köydellä ylös.

Ei toista kertaa tarwinnut isän minua kehottaa,

fillä kowin utelias olin näkemään salaperäistä sy-
 wyttä. Köyttäkin pidin joutavana wehkeenä —
 waan isä ei sallinut minun ilman sitä mennä, ja
 minun täytyi kuin täytyikin antaa hänen sitoa köyden
 wyölleni. Nyt kiirehdin alas portaita. Kynntilä,
 jonka otin mukaani, paloi firrkaasti — hyvä merkki
 — ja onnellisesti saavuin kolmenkymmen jalan
 korkeisten portaiden päähän. Siellä löysin toisen
 owen, se ei ollut lukittu, ainoastaan sulettu. Tyrk-
 käsin sen auki ja tulin nyt kaarewakattoiseen holween,
 joka silminnähtävästi ennen oli ollut aukkona muu-
 rissa ja jota linnan asujamet olivat käyttäneet wiim-
 meisenä pakopaikkanaan piirityksen aikana, tai lienee
 se ollut heidän aarreaittanaan. Holwessa oli wallan
 hyvä ilma, tulipa sinne waloakin kapeasta, pitkäh-
 köstä aukosta tornin muurissa, ja niin mukawasti
 oli se laitettu, että sitä luuli kanuunankuulan teke-
 mäksi läweksi. Kutsuin isää ja wehjeäni katsomaan.
 Kiireesti tulivat he alas ja jäivät samoin kuin mi-
 nätin ihmetellen katsomaan kaunista, korkeata hol-
 wia, josta muualla ei ollut wähintäkään aawistusta.
 Joka nurkan me nuuskimme. Mitään aarteita emme
 tosin löytäneet, waan toisen salaisuuden, josta meille
 sittemmin koitui paljonkin hyvää, näette kolmannen
 owen, joka wähän ponnistettuamme awautui holwen
 sijimpään osaan. Ulkopuolelta peitti sitä epätäsaistet
 kiwilewyt ja pintaa kattoi lyhyt ruohon sänkä, sa-
 moin kuin muunkin seinämän. Lähenimme aukkoa ja
 nyt selwişi meille, mihin noita salaperäisiä owia oi-
 keastaan oli käytetty. Wiimeinen portti aukeni me-
 relle. Kohtisuorana laskeusi kallio sieltä poukamaan,

joka on ainoa warma ankkuripaikka kallion lähitienoissa. Wankoilta köyhällä warustetun nostokoneen avulla lienee ollut jotenkin helppoa laskea sieltä tavarointa ankkurissa olemaan laiwaan tahti laiwaasta nostaa niitä ylös sinne. Entäpä löydetään sieltä sellaisen laitoksen jälkiäkin. — — No niin, herra Peters, oikean asianlaidan olette ehkä vielä kerran kofewa. Ja nyt kun jo puolitain tunnette meidän salaisuutemme, etsikääpä koetteeksi se paikka, mistä pääsee portaille. Kyllä huomaatte, miten taitawasti owen saumat owat muuriin kätkettyt."

"Eipä tuo niin waikeata mahtane olla", arweli wanha kaupanhoitaja, joka tarffaan oli kuunnellut Heikin kertomusta. "Kun kerran pääasian tietää, niin eiköhän oweakin löytäne."

"Eipä niinkään — koettakaahan etsiä!" nauroi Heikki. "Tuossa on lamppu awuksenne — nyt nähdään kuinka hyvät owat filmänne."

Ukko Peters, pieni hauskanäköinen mies, wiisäksilmäinen, jonka kaswot oliwat hywänsuowat ja harmaatiharainen tuffansa kunnioitusta herättävä, painoi rillit nenälleen, tarttui lamppuun, ruwetensillä walaisemaan linnan seinämää. Raikkialla näki hän säännöllisiä nelikulmaisia kiviä tarfoin toisiinsa liitettyinä. Yhdennäköisiä oliwat kaikki, saumat samoin. Kowallaan kopautti hän tuontuosta muuriin, jotta kuulisi misjäsä ontolta kajahtaisi — waan yhdellä lailla kajahti joka kivi. Lopulta täytyi hänen tunustaa ettei mistään owea löytänyt, asettaen lampun jälleen pöydälle.

„Arwasinhan sen“, saneli Heikki hymyillen. „Esi-
isämme olivat taitawia rakentajia. Minkä he päät-
tivät kätteä, sitä uteliainkaan filmä ei hewillä löydä.
Katsokaa tänne, herra Peters — tässä on etsimänne
paikka ja tässä kivi! Ei muuta kuin siihen painaa
— kas näin!”

Duto ratina kuului, toisinsa lujasti kiinnitettyt
kivet irtaantuivat hitaasti saumoistaan, seinä aukeni.
Ihmeisjään näki wanhus alaswiewät portaat selko
selkeinä edessään.

„Jopa kummia!“ huudahti hän. „Mutta men-
nänpä mekin alas, Heikki — tahdon nähdä kaitki.“

„Seuratkaa minua!“ wastasi poika tarttuen
lamppuun. Kohta näette paikan, jossa parikymmentä
 miestä voi olla piilossa wuofikausia, waikkapa koko
komppania tullisotamiehiä yöt päiwät wahtisawat tor-
nia. — „Minä menen edellä — tulkaa perässä!“

Jo astui Heikki ensi portaalle ja ukko Peters
alkoi häntä seurata — waan äkkiä jäiwät molemmat
kuin iskusta seisomaan, katsellen toisiaan pelon ja
ihmettelyn waltaamina. Kumea, tärisyttävä kajah-
dus kuului itäänkuin holwista — kohta sen jälkeen
toinen — jopa kolmasikin.

„Hywä Jumala, mikä siellä?“ ihmetteli wanhus.
„Lienewätkö löytäneet salakomerosi?“

„Eikö mitä“, rauhoitti Heikki. „Gätälaukauksia
ne owat! Laima on merihädässä!“

„Woi, herra Bardwick!“ huudahti wanha Peters
tuskan waltaamana. „Arwasinhan että hän tulisi,
että pysyisi sanassaan myrskystä huolimatta. Nyt
on miespari hukassa!“

„Rauhoittufaa, herra Peters! Rauhoittufaa!“ sanoi Heikki. „Voi se olla toinenkin laiva! Mennäänpä katsomaan! Nyt ei ole enää aika tutkia luolaa. Meidän täytyy kiirehtiä ulos, ehkä voimme vielä hädänalaisia pelastaa!“

Joutusaan palašivat he takaisin torniin. Heikki työnſi menneſſään owen kiinni, ja ſitten lähtiwät kaikki kolme kallion äyräälle, josta oli laaja näköala merelle.

V.

Haaksirikko.

Myrsky oli jo laannut raiwoamasta, ſadekin tauonnut. Wieno tuuli waan puhalteli. Kirffaana kumotti kuu taiwaalla, walaisten wielä waahtoawaa, hurjistunutta merta, joka yhä wyörytteli aaltojaan kalliota vastaan, wiſkaten kuohuvia waahtopäitään korkealle ilmaan. Juuri ſilloin kun Heikki, Peters ja Martta ſaapuivat wuoren reunalle, jyrähteli taaskin kanuuna ſywydestä päin. Jo huomasi Heikki, tarffanäköinen kun oli, aluksen, joka, turhaan yritettyään rauhalliseen poukamaan, myrskyn ja aaltojen heittelemänä oli joutunut ſalakarille aiwan lahden ſuusſa. Kofka oli melkein tyhneeſſä wedeſſä, aaltojen peräpuolta piesteſſä, jotta oli ſärkeä laiwan pirstaleikki.

„Se on kauppalaiwa!“ päätti Heikki ofottaen aluſta. „Näettekö tuolla!“

„Voi hyvä Jumala — Marianne se on!“ waiheroi wanhus. „Kultaisesta kaljonasta sen tunnen, kuun walosja se kirffaasti kimmeltää.“

„Wai luulette että herra Bardewick todellafin on tuosja laiwassa?“

„Niin luulenko? — Tiedän warmaan että hän on siellä“, wakuutti Peters huolissaan.

„Siinä tapauksessa täytyy meidän kofta kiireemmin rientää awuksi“, janoi Heikki. „Joudu Martta! Onneksi on weneemme juuri wastapäätä laiwaa ja lahti on tyynti. Minafin miehistön woimme pelastaa ja täytyy meidän pelastaa, jos waan laiwahylky kymmenenkään minuuttia myrskyä kestää.“

Wielä puhuessaan lähti hän kiireesti astumaan jyrkkää polkua alas merelle. Martta häntä seurasi. Ennenkuin ukko Peters ennätti puolta matkaakaan kawuta alas jyrkännettä, oliwat molemmat sisaruksjet jo hypänneet weneeseen ja riwaffaasti alkaneet souttaa. Nuolen nopeudella halkaisi wene aaltoja, laskeutuen haaksirikkoutuneen laiwan luo, jossa sen läheminen jo oli huomattu. Pelonalaisella jännityksellä siellä nyt odotettiin pelastuksen hetkeä.

„Täällä päin on, Jumalan kiitos, meri kulkukelpoista!“ huusi karhea ääni laiwankannelta. „Ei pelkoa, herra Bardewick! Olemme pelastetut!“

„Hoo—oi — herra Bardewick!“ hoilotti Heikki weneestään — „heittäkää meille köyji, ettemme ajelehdi pois!“

„Hetä paikalla, kelpo poikani!“ wastasi taaskin karhea ääni, kaiketi kapteenin. „Miehet, köyji tänne, joutuun!“

Köydenpää putosi weteen, Heikki tarttui siihen nopsasti, kiinnittäen weneen.

„Nyt alas!“ komensi hän. „Ensimmäiseksi herra Bardewick! Kaikki on täällä funnossa!“

Wiipyi hetkinen ennenkuin Heikin käskyä noudatettiin. Wihdoinkin hoikka olento walkeassa puki-messa alkoi köydessä hitaasti laskeutua alas weneeseen.

„Barokaa, ystäväni!“ puheli mies, joka ylhäällä kannella kumartui yli reilingin, „se on tyttäreni! Hänet täytyy ainakin pelastaa!“

„Wai teidän tyttärenne, herra Bardewick! Mikä olko peloisanne. Jo hän on warmassa tallessa!“ lohdutteli Heikki, kun otti käsiwarjilleen lapsen kymmenen—kaksitoistawuotiaan tytön, antaen hänet sisarensa Martan huostaan. „Tulkaa tekin, herra Bardewick! Keipasta miestä waan! Ei wene huuju!“

Samoin kuin tyttö, laskettiin isäkin weneeseen, ja hywin siitakin suoriutuivat. Flosta huudahtaen sulki isä tyttären syliinsä, pusertaen hellästi rintaan ja wasten.

„Nyt poika, souda joutusaan!“ komensi kapteeni. „Nuo kaksii owat ensin saatawat maalle. Me muu! kyllä autamme itseämme, kun waan tiedämme, että woimme laskea weneen wesille! Ma jo lähteä! Vielä hetkisen kestää laiwamme!“

„Niin on — siksä soudamme rantaan“, wastasi Heikki — „mutta palaamme taas.“

Jos laiwan runko kestää, niin pelastamme tarwaratkin! Martta souda!“

Taas tarttuivat airoihin ja pian saapuivat kal-

lioille, jossa ukko Peters kynnelsilmin otti vastaan rakkain isäntänsä.

„Herra Bardewick! Jumalan kiitos että olette pelastettu!” iloitsi hän. „Ja Mariakin! Pieni herttainen Mariamme! Oi Jumalani, miten onnellinen olenkaan, kun saan julkea teidät syliini, rintaani vasten painaa. Waan kowin waromaton olitte, herra Bardewick, kun yrititte sellaisella säällä nousta maalle. Sengen se teille olisi saattanut maksaa!”

„Myrsky meidät ajoi! Omasta tahdostamme emme tänne tulleet!” selitti Bardewick. „Mutta missä me oikeastaan olemme? Ja kuka tuo reipas poika, joka meidät pelasti?”

„Kertotkaa sitä ylhäällä tornissa, herra Peters!” huusi Heikki hypätessään jälleen weneeseen, „Minäkin tulen sinne heti kun ehdin. Waloa on siellä, ja wirkistysaineita affunaholwissa”.

„Ei, ei, jää sinä tänne!” wastusteli Peters. „Herra Bardewickin täytyy sinuun tutustua!”

„Kyllä, kun joudan, sillä ei ole niin kiirettä!” arweli Heikki, alkaessaan jälleen joutaa sijarensa kanssa haakfirikkoutuneelle laiwalle. Ukko Peters’illä ei ollut muuta neuwoa, kuin yksin opastaa isäntänsä tyttärineen torniin, jossa piankin alkoivat tointua äskeisestä pelontuskasta.

Heikin saapuesssa laiwalle, olivat miehet siellä täydessä hommassa. Suuri wene oli wesille laskeutu, ja merimiehet pelastivat kapteenin johdolla paraimmat tavarat.

„Sepä hyvä!” wirkoi Heikki. „Jos wain riwaffaasti teemme työtä, ei wahinko tule kowinkaan

suureksi! Lastattaa minunfin weneeseeni! Dötä piisaa kyllä vielä, ennenkuin päivä koittaa, on jo paljon tehty!"

"Entä mihin kuletamme tavarat?" kysyi kapteeni. "Maalle emme voi wiedä, sillä rannikkolaiset luulijivat meitä tullinkawaltajiksi, ja silloin pian tulee itku iloista."

"Totta se on!" arweli Heikkikin. "Mutta ehkä siitä pulmasta pääsemme. Tavarat wiemme torniin ja silloin voivat miehenne huoleti lähteä maalle. Saatfirikkoontuneita merimiehiä kun owat, ei heille mitään tehdä. Weneisiin waan tavarat! Kyllä muusta fitten selwitään!"

Ei kauan kestänyttään, niin jo oliwat weneet täyteen ahdetut, ja kalliolle alettiin soutaa, Heikki etumaisena. Hänen weneesjään istui kapteeni, joka ihmetellen katseli äkkijyrkkää wuorensinämää.

"Mutta minne me täällä nostamme tavarat weneestä?" kysyi hän. "Mereen meidän täytyy heittää arkut aarteineen päiwineen".

"Älkäähän hätäilkö, herra kapteeni!" tuumaili Heikki. "Käsketää miehenne odottamaan wähän aikaa. Tässä on nähkääs pieni salaisuus, jonka ainostaan teille woin ilmaista, ja sillä ehdolla että kunniasanallanne lupaatte olla siitä kellekään puhumatta?"

"Boitte huoleti luottaa minuun. En siitä kellekään sanaakaan wirka, kun on kysymyksessä isäntäni ja hänen omaisuutensa pelastaminen ja jos omatuntoni sen sallii", wakuutti kapteeni miehettäästi.

„Sitö mitä, ei kunnianne eikä omatuntonne käräji tuon asian salassa pitämisestä“, arveli Heikki.

„Hyvä on, tässä käteni ja kunniasanani. Suotamustasi en koskaan ole väärinkäyttävä“.

„No niin, antakaaahan sitten miehilleenne käsky jäädä tänne, ja seurakkaa minua kalliolle“.

Wene soudettiin rantaan tavalliseen paikkaan ja Heikki nousi kapteenin ja sisarensa kanssa raunioille. Tultuaan torniin kertoi hän siellä oleville mitä oli tekeillä ja pyysi heidät mukaansa auttamaan. Sitten avasi hän salaisen portin ja kaikki muut pitivät molemmat tyttöt astuivat alas tornin holviin. Owen, jonka myöskin sisältäpäin saattoi avata, sulki Heikki huolellisesti heidän mentyään, ettei kenenkään asiaan kuulumattoman tie sinne osuisi.

Heikki oli ottanut mukaansa sytykkeitä ja niillä sytytti muutamia lamppuja, jotka rautaisista ketjuista riippuivat holvikatossa. Ihmetellen katselivat hänen seuralaisensa tilavaa holvia. Siihen aikaan kuin Heikki isänsä kanssa sen ensikerran näki oli se tyhjä ja autio. Nyt oli yltymäri seiniä arkkuja, täynnä kirkennäköisiä tavaroita, kahvipusjain kosolta, joten holvi oli paremmin rikkaan kauppiaan tavara-aitan, kuin salaisen lymypaikan näköinen.

„Kas, tässä on rohkeain tullinkawaltajien tavarastot. Ne eivät ole ruvenneet ranskalaisille tulliveroja maksamaan!“ wikkoi Bardewick, luotuaan tutkiwan katseen ympäristöön. „Parempaa tavarasuojaa ei mistään löytyisi“.

„Sitä minäkin“, tuumaili Heikki hymysuin. „Ranskalaiset owat jo kauwan arwelleet että näillä

rannikoilla varaston pitäisi olla. Waan eiwätpä wieläkään ole löytäneet, ja kyllä monta kertaa saawat hikoilla, ennenkun löytävät. Ei tetään petturia ole salafomeron tuntioisja".

"Entä miten saamme tavarat tänne kuletetufsi?" kysyi herra Bardewick. "Ei ole niinkään helppo tullisotamiehiltä niitä salata".

"Sommaamme ne tänne", wastasi Heikki. "Jotta sitten saisimme ne kuletetufsi maalle, odotamme suotuisaa hetkeä. Näette jilloin kuin rajawahdit ovat muualla työssä, annamme merkin tullinkawaltajille. Nämä tulewat weneillään noutamaan tawaransa ja wiewät ne rannikolle, josta sisämaan kauppiaat hakewat ne warasto-aitoisjaan talletettawiksi. Koko homma on helposti suoritettu!"

"Niin, ymmärrän jo", kiirehti herra Bardewick sanomaan. "Mutta Jumala warjelson, jos kerran joudutte ranskalaiusten kynsiin!"

"Kyllä olen waruillani", wastasi Heikki. "Kauwan ne wäijyä saawat, ennenkun löytävät meidän lymypaikkaamme. Kaikki kansa on puolellamme ja inhoo ranskalaiusten sortoa. Waan nyt tuumasta toimeen! Meidän täytyy pelastaa teidän laiwanne lastista niin paljon kuin suinkin".

Hän läheni rautaista owea, joka aukeni suoraan merelle, ja tyrkättyään sen auki heitti alas wintturin pitkän köyden.

"Hoi!" huusi hän alhaalla weneissä olewille miehille. "Sitofaa tawaranne köyteen!"

Kiwakkaasti sujui työ, pian huudettiin alhaalta: "jo on walmis!"

„Hyvä“, vastasi Heikki, kehottaen työmiehiä pyörittämään wintturia. Pian oliwat hinanneet fuorman ylös. Toisia kapineita yhä nostettiin, ja ennenkuin aamu alkoi hämärtää, oli paras osa tawaroista jo pelastettu. Useita kertoja soudettiin weneet laiwahyllylle ja sieltä takaisin kallioille, kunnes laiwalle nousu alkoi olla hengenvaarallista. Lujimmatkaan palkit eivät enää kestäneet rajusti hyökyilewässä aallokossa, saumoistaan alkoivat ne irtautua. Merimiehet ilmoittivat että Marianne ennen päivän koittoa särkyisi.

„Jos niin on, täytyy miesten nyt soutaa rannikolle“ — tuumi Heikki — „ja teidän, herra kapteeni, lähteä heidän mukanaan ja pitää huolta siitä että tämän yön tapahtumista ja warsinkein tawarain kuleuksesta ei sanaakaan hiiskuta“.

„Ei sanaakaan“, wakuutti kapteeni.

„Kun waan paperini owat kunnossa palaan miehineni tuota pikaa Bremeniin. Nyt ei muusta puhetta, kuin siitä mitä herra Bardewick aikoo tehdä“.

„Jään tänne wastaiseksi“, sanoi tämä wähän mietittyään. „Bremeniin en tohdi lähteä enkä Ranskaan, sillä siellähän minua warmaan etsitään. Jos Heikki sallii minun olla täällä, niin nyt ainaakaan en täältä lähde. Ei missään ole minulla parempaa pakopaikka“.

„Totta teidän täytyy tänne jäädä!“ kiirehti Heikki sanomaan. „Te itse, tyttärenne ja herra Peters. Täältä ei teitä tiedä kukaan hakea ja waikka hakewat, niin eiwätpä löydäkään. Tulkaahan, herra kapteeni! Saatan teitä alas wuorta pitkin. Palaan

taas kohta takaisin teidän kanssanne pätkisemaan. untakaahan kun ensin sulen oven”.

Sitten heitti kapteeni jäähyväiset. Heikki saattoi hänet weneiden luo ja sydämestään kiitettyaan Heikkiä, lähti kapteeni miehineen weneesen soutamaan mantereelle. Heikki palasi jälleen ylös torniin, jossa suojattinsa olivat Martan kanssa.

„Salosydäminen nuorukainen“, alkoi herra Bardewick hänelle puhua, „olen sinulle suuressa kiitollisuuden welassa! Wanha Peters on minulle kaikki kertonut, mitä olet hänelle tehnyt ja mitä minulle. Sanoin en voi sinua kiittää“.

„Ei olekaan nyt aika etsiä kauniita sanoja“, vastasi Heikki. „Meillä on vielä paljon tehtävää, päättävää, ennentuin päivä palaa. Nopeasti tulee meidän siis toimia. Ennen kaikkea täytyy meidän hakea herra Petersin kätkemät rahat ja wiedä ne holwiin, etteiwät joudu wakoojain käsiin ja että tarwitaisja owat käfillä“.

„Poika on oikeassa“, wirkkoï herra Bardewick kaupanhoitajalleen. „Minne piilotit rahat?“

„Seuratkaa minua“, vastasi Peters. „Täällä lähellä tornia ne owat. Kirikkaassa kuutamossa me rahat helposti löydämme“.

Miehet lähtiwät Heikin mukana ulos, kotwasen kuluttua olivat kairwaneet esille kätketyt aarteet ja ne torniin wieneet.

„Entä mitä nyt on tehtävä?“ kysyi herra Bardewick. „Turwallisessa paikassa kyllä olemme, waan tähän torniin emme ainiaaksi woi jäädä. Usioitteni wuoksi täytyy minun lähteä Englantiin ja Petersin

palata Bremeniin. Taloni on siellä aiwan oman onnensa nojassa. Heikki hyvä, kelpo isän kelpo poika, tiedätkö neuvoa tähänkin pulmaan?"

„Kyllä kait keino keksitään“, wirkoi siihen Heikki. „Katsi päivää riittänee kuitenkkin kärsivällisyytenne. Odotan näette Berttu-weljeäni kotiin tulewaksi. Herra Peters on ehkä teille kertonut, että tullisotamiehet häntä wäijywät“.

„Kyllä, sen tiedän — mutta miten tohtii weljesi tänne tulla, ranskalaiset kun niin tarffaan pitävät wihollisiaan silmällä?“

„Ei se poika tulekaan, ennenkuin paikat on puti puhtaina“, tuumi Heikki. „Kyllä häntä warotankin, eikä hän warotustani wäärin ymmärrä. Emme häntä niin äkkiä päästä tullisotamiesten pauloihin. Katsokaas nuoraa tässä jala-owen takana! Kun siitä nykäsen, nousee tornin huippuun pieni lippu, joka on niin mukawassa paikassa, ettei sitä näe muualta kun mereltä. Näin! Nyt liehuu lippu. Sytyttäkööt tullisotamiehet waikkapa sen seitsemän tulta, niin Berttu ei tule, hän on waroituksmerkin nähnyt“.

„Entä öiseen aikaan? Minkälaisen merkin annat silloin? Jos weljesi palaisi nyt aamuhämärässä, näkisi hän walkean, waan ei lippuasi“.

„Siitäkin on pidetty huolta“, wastasi Heikki, irvoittaen toisen nuoran rautakoukusta. Hän antoi sen solua ormiensa lomitse. Ohäältä laskeusi alas lamppu, jota metallipeilit taidokkaasti ympäröiwät, joten se heijasti waloa kauas merelle.

„Päiwisin riittää lippu“, selitti Heikki, „ja iltasin sytytetään lamppu. Kyllä meillä keinoja piisaa“.

„Waan jos ranskalaiset miehittävät linnan?“

„Ei sitäkään hätää! Kun tiedämme laivan olemassa tulossa ja pelkäämme sen kohtaloa, niin en minä lähde tornista. Jos tarvitaan, voin jäädä tänne vaikkapa puoleksi vuodeksi. Muualla holwissa on tarpeeksi ruoka-aineita ja polttoöljyä pitkäksi aikaa. Sitäpaitsi eivät ranskalaiset voi aavistaa, että täällä säilytämme salaa tuomamme tavarat. Ja waroaiset kun olemme, eivät niistä milloinkaan saa vihiä. Ne kyllä arvaavat että täältä annetaan laivoille hätämerkkejä, mutta säilytyspaikka etsivät aivan toisalta. Ei heidän päähänjää pätkähdä että me uskaltaisimme pitää hävytöntä peliämme aivan lähellä päävartiopaikkaa“.

„Totta tosiaan on tämä itivanha linna salaisine komeroineen omiansa saattamaan wakoajat harhaan“, tuumaili herra Bardewick.

„Eikä se ole ainoa seikka, joka meidät turvaa“, jatkoi Heikki. „Mantereelta on tänne raunioille hyvin vaikea päästä. Joka ei polkua tarkein tunne, vaan siitä järville harhaantuu, on mennyttä miestä. Pehmeä hieta hänet upottaa ja nieläsee, ja nousuweden aallot ajavat kuolleen ruumiin jälleen rantaan. Senwuoksi kammovat tullisotilaat näitä kallioita. Onpa moni niistä täällä kadonnut teille tietämättömille eikä kansa tiedä minne katosivat. Mutta mepä tiedämme! Ne joutuivat meidän miestemme käsiin ja — — —“.

„Ettehän Jumalan tähden niiltä henkeä wienet?“ huudahti Bardewick pelästyneenä.

„Eihän toki“ — wirtkoi Heikki hymyillen — „em-

me niin julmia olleet, waikka monikin heistä olisi kuoleman ansainnut! Emme muuta pahaa tehneet, kuin otimme heidät wangiksi ja laitoimme laiwassa menemään Englantiin, jossa miehet muitta mutkitta pantiin sillanrakennustyöhön. Waan noin salaperäisesti kun katosivat, rupešivat ranskalaiset yhä enemmän kammomaan kalliolinnaamme. Aniharwoin tulawat enää tänne nuuskimaan, niinkuin eilen tulivat ja tänään aikowat. Giwätkä koskaan uskaltaisikaan, ellei kalastaja Mauri — senkin kawaltaja — olisi heidän oppaanaan. Waan Jumalan kiitos, että tuo kurja olento, joka pelkästä rahasta myy omia maanmiehiään, tuntee tien ainoastaan kalliolle, waan ei näihin komeroihin! Tulfootpa tänne! Tulfoot! Täällä me olemme kuin Abrahamin helmassa! Holwi ei suojele muita kuin taattuja miehiä!”

„Niin on, Heikki!” myönsi Bardewick, „waan mitä jos heissä sittenkin heräisi epäluulo, jos lähetäisiwät tavallista enemmän miehiä linnaan? Mikä olisiikaan meidän ja weljesi kohtalo?”

„Gi, sitä eiwät tee” — wakuutti Heikki — „ja jos miehittäisiwätkin linnan, niin mitä me kymmenestä tai kahdestatoista miehestä. ulkäähän turhia pelätkö! Meidän täytyy odottaa Berttua, weljeäni. Ainoastaan hänen laiwassaan woiitte päästä Englantiin — eikä hän enää kauan wiivykään. Kolmen päivän kuluesša warmaan saapuu tänne. Suoleti woiitte siksi aikaa jäädä. Tämä paikka on turwallinen, eikä itäwäkään, pieni Mariannekin täällä wiihtyy. Katsofaas tyttöä, kuinka herttaisena tuolla purjekankaalla nuffuu!”

„Niin, siellä sinifilmäni uinailee. So lapsena kohtalo hätyyttää!“ virkkoi Bardewick surunvoittoisella äänellä. „En raahtinut yksikseen Bremeniin jättää, en liioin tiennyt, että pakoretkemme näin surkeasti päättyisi. Jospa onnellisesti saapuimme Englantiin!“

„Kyllä saavutte“, lohdutteli Heikki. „Malta-kaahan vähän mieltänne! Perttuun voitte luottaa! Parempaa merimiestä ei ole näillä seuduin. Eikä hän ole unohtanut sitä hyvää, jota vanhalle isällemme teitte. Älkäähän siis surko!“

„En surekaan, olen paljoa levollisempi, kuin eilen saatoin toivoa, kun myrsky meidät ajoi tälle rannikolle“, sanoi Bardewick, ojentaen Heikille kätensä. „Olet reipas poika, luotan sinuun. Sano waan, mitä meidän pitää tehdä. Kyllä seuraamme neuvojasi.“

„Hyvä on, herra!“ sanoi Heikki. „Tulkaa nyt ensi työksi mukana vi holviin, siellä teemme olon niin mukavaksi, kuin suinkin. Minä kannan pikku Marian. Otattehan, herra Peters, purjefankaan mukana, Martta walaisee meille tietä. No niin, sitten mentiin!“

Raikki lähtivät nyt alas, ja Heikki siellä hommasi olon vierailleen niin mukavaksi, että piankin alkoivat viihtyä.

„Martta jää tänne teidän kanssanne olemaan“, puhui Heikki, kun Raikki oli kunnossa. „Minä lähdän ulos wartioimaan, woidakseni heti ryhtyä toimenpiteisiin, siinä tapauksessa että jotain erikoista sattuu. Sitapuoella palaan takaisin. Jos jokin

seikka estäisi minut tulemaasta, niin autattehan, herra Peters, sijartani lamppua sytyttämään — weljelleni merkiksi."

"Mutan kyllä, poikani", vastasi vanha kaupanhoidtaja. "Ole huoleti, kyllä täällä kaikki hywin toimitetaan. "Waan ethän toki pelkää, että sinulle jostain pahaa tapahtuu?"

"En vähäätkään, eihän toki ranskalaiset minua toista kertaa tyrmään pistä, joskin saisiwat kiinni. Waan kyllä olen waruillani, — woisihan kuitenkin sattua että minua paremmin tarwitaan ulkona, kuin täällä. Siltä waralta täytyy jonkun minun asemestani sytyttää lamppu. Luultavasti palaan kuitenkin oikeaan aikaan. Jumalan haltuun fiksi! Mikköön waan kukaan teistä lähtekö pois holwista älköönkään awatko salaowea sillä aikaa kuin olen poisja."

Kaikki wakuuttivat tekewänsä niinkuin Heikki oli määrännyt. Nyt lähti hän tornista tutkimaan mitä ulkona tapahtui, ottamaan selwää ranskalaiisten aikeista ja merimiesten kohtalosta.

VI.

Mantereella.

Murinko oli juuri nousemassa, kun Heikki astui ulos, luoden filmäyksen yli laajan, vielä aaltoilewan ulapan. Yöllisistä ponnistuksista huolimatta oliwat filmänsä vielä walppaat. Etäällä näki hän purjeet, auringon ensi säteiden walaisemat, hetken hän niitä

tarvasteli, luullen meljensä laiwan siellä tulewan. Waan ei lie niin ollutkaan, koska Heikki wälinpitämättömänä kääntyi katsomaan laiwahylkyä, joka nyt laskuweden aikana oli teräwiin karikallioihin pivstaantunut, siellä ei ollut enää mitään pelastettawissa. Maallepäin loi Heikki katseensa.

Rannikolla ei hän mitään nähnyt niin pitkälle kuin silmänsä kanto, ei yhtäkään rajawahdin uniwormua, ei aseiden wälkettä. Kaspi pitkäkoipista lintua kahlasi särkillä, etsien näkinkenkiä ja krapuja, jotka laskehtima wesi oli hiedalle jättänyt. Oli särkän liiteli kalaloffi, raunioista lensi rääkyen korppi — muuten oli kaikkialla hiljaisista.

„Ei mitään kuulu, ei näy!“ tuumaili Heikki itselleen. „Eiwätpä sittenkään ole meidän pakoamme huomanneet, ehkä muualta meitä etsiwät. Huoleti woin lähteä tuonne mökillemme!“

Wielä kerran katseli hän tutkiwasti ympärilleen. Lähti sitten nopeasti astumaan alas jyrkkää kallio-polkua. Weneen olivat merimiehet ottaneet. Se olikin Heikin mieleen, koska hän sitä päivän kuluesssa wielä saattaisi tarwita. Kun tuli rannalle, oli se siinä Mariannan weneiden wieresssä paaluun kytketynä. Laiwan miehistöstä ei jälkiä nähtynyt.

„Sienewät menneet kylään ilmoittamaan haakfirikostaan“, arweli Heikki. „Saan fait heiltä wielä tietoa. Nyt täytyy minun kiirehtiä mökilleni. Se on paras turwapaikkani. Mitän owesta näen mitä läheistöissä tapahtuu.“

Kun ei misjään nähtynyt peljättawää, rienssi Heikki suoraapäätä mökille. Sinne tullessaan oli

owi selälleen, niinkuin sen eilen illalla mennessään oli jättänyt. Waan äkkiä säpsähti hän, sisältä kuului askelia.

„Ha! Mitäs siellä?“ tuumi hän höristellen korviaan. „Warasto — — ei, eihän meillä mitään warastettavaa ole! Warmaanfin tullisotamiehiä! Haa, sepä nähdään!“

Siljaa kuin warjo poistui hän ovesta, hiipien sieltä pienen pyöreän akkunan luo, josta saattoi kenenkään näkemättä silmäillä mökkiin. Nousi warpailleen, kurottautuen niin pitkästi että ulottui pienestä, himmeästä ikkunasta katsomaan majaan.

„Senfin konna, petturi!“ puhui hän itseksensä. „Mauri! — Miksi en owea sulkenut! — Waan yhdenkewää — mitähän astaa tuolla lie? Marteita ei täältä löydä eikä salaa tuotuja tawaroita. Ei niitä niin lewitellä kaikkien herrojen nähtäväksi! Kas wietämää, jo menee kaapille — aukasee owen — mitä kaimelee! Jo ymmärrän, luulee löytävänsä todisteita, että me olemme tullinkawaltajien kanssaliitossa! Etihän waan, etsi! Niistä et mitään kostu, kurja olento! — Kunpa olisi yksin! Etihän liekin — ei täällä ketään näy! Woi, poikaa, pikemmin sinä pihalle pötkit, kuin sisälle tulit! Kyllä muutama sanan tahdon kanssasi waihtaa!“

Kun Heikki warmasti tiesi, että Mauri todella-kin yksin hommaili tuwassa ja kun ei lähitienoilla-kaan näkynyt yhtään sotamiestä, hiipi hän taas owesta sisään tupaan.

„Mauri!“ fanoi hän. „Mitä täällä teet?“

Wakooja, joka äffiarvaamatta joutui talon haltian kanssa tekemisiin, nosti päänsä kaapin alalaatista, jota tarkastamaan oli kyyristynyt, tuijottaen hämmästyksissään Heikkiin, joka häntä uhkaavasti katsele.

„Kuuletko, minä kysyn, mitä täällä teet?“ toisteli Heikki „Kuka on sinut kutsunut tämän kurkihivren alle? Kuka luvannut meidän tavaroitamme selaille? Vastaa heti tai alan käyttää isäntävaltaani!“

Maurifin pian tointui säikähdyksistään, ruveten röyhkeäksi.

„Uhkaahan waan!“ wirttoi hän. „Sinäpä olet wanfilasta karannut, lain nimesä wangitsen minä sinut!“

Heikki nauroi ääneensä. „Koetahan!“ tuumaili hän. „Mutta ensiksi täytyy meidän saada selwille, mikä sinut tänne toi. Mitä täältä etjit?“

„Sinua etjin!“ wastasi Mauri uhkamielisesti. „Sinua ja sitä wanhaa herrasmiestä, jonka kanssa wanfilasta karasit! — Nyt on meillä kaikki tiedosamme!“

„Mitä muka tiedät?“ kysyi Heikki tehden halwekšivan liikkeen.

„Me tiedämme, että se mies, joka sinun kanssasi wanfilassa oli, on kauppias Bardewick, Bremenistä kotoisin. Tiedämme senkin, että se on sinun huostassasi, ja kumpasetkin joudutte wanfilaan, ellet tunnusta, mihin hänet olet wienyt“, sanoi Mauri riemuiten. „Mälähän huoli, Heikki! Pyöweli sinua odottaa ja hamppuköysi, ellet tunnusta.“

„Sepä waletta!“ tofasi Heikki, waikka häntä tuo fanoma wähän pelottikin.

„Jollet usko, niin lue itse“, fanoi Mauri, wettäisten fanomalehden taskustaan. „Täsä näet selwän selwään.“

Heikki tarttui lehteen ja rupefi lufemaan. Häntä alkoi pelottaa, kätensä tutista. Mauri oli oikeasfa. Rauppias Bardewickiä Bremenistä kuulutettiin maan kawallufjefta kiinniotettawakfi, fuuri palkinto lufattiin fillle, joka hänet löytäifi. Sotaoikeus hänet fitten tuomitfifi ammuttawakfi. — Heikki repäfi lehden palafikfi, heitti affunasta pihalle, josta tuuli ne hajoitti.

„Hah, luuletko fillä mitään faawafi aikaan?“ fanoi Mauri pilkallifefi. „On meillä muitakin lehtiä!“

„Mutta wanfipa ei olekaan teidän huoftasfanne, ettekä finä ilmoisna ifänä faakaan“, wäftafi Heikki naurahfaen.

„Wai niin luulet? Näillä feuduin hän olefkelee ja fyllä pianfin meidän käfimme joutuu. Tiedämme, että hän täällä on, ja tunnemme fin miehen!“

„Mistä fen tiedätte, että fe, jota nyt etfite, oli teidän wanfinne?“ fysi Heikki.

„Hänen papereiftaan fen näimme“, wäftafi Mauri. „Omalla nimellään hän tofin ei matkufsta, mutta hän on tänne kätkenyt herra Bardewickin rahoja. Seh, tuonfin summan faa fe, joka hänet löytää ja jättää afjanomaiften haltuun. Kuuletko Heikki?“

„Kuulen fyllä! Mutta ei kukaan hirrefsä riipu, ennenkuin fe hirteen faadaan“, ilweili Heikki. „Jos

se wanki, joka minun kanssani farkasi, todellakin oli herra Bardewick, niin kyllä kauan saat, Mauri parva, etjiä. Jo viime yönä hän täältä laimassa farkasi tiehensä."

"Viimekö yönä? Senpä warsin walehteletki!" huusi Mauri. "Moisessa myrskysä ei mitään laimamerelle lähde. Kas miestä kun panee omiaan! Sinun täytyy antaa hänet meille! Ellet sitä tee, niin wankilaan joudut, ja sieltä et niin helposti pääsekään farkaamaan. Olehan waruillasi, Heikki Kamberg!"

"Jopa jotain!" ihmetteli tämä wenyttäen pilkallisesti naamaansa. "Jos tietäisinkin pakolaisen piilopaikan, niin enpä sinun uhkauksiesi tähden häntä pettäisi, enkä minikään muunkaan wuoksi. Kuka semmoiseksi petturiksi rupeaisi, kuin sinä olet?"

Wihasta säihkywin filmin katseli Mauri Heikkiin, joka häntä niin halweksiwasti kohteli, oikein puristuiwat nyrkkiin kouransa, olisi halunnut yhdellä iskulla kaataa maahan wastustajansa. Mutta hän oliin jo ennen saanut kokea Heikin woimia ja sitäpä syystä ei uskaltanutkaan päästää wihaansa ilmoille. Päinwastoin katosiwat rypyt otsastaan ja hymysuin lähenei hän wastustajaansa.

"Gah, tiedän kyllä ettet woi minua sietää, sitten olet minulle muka wihoisfasi siitä, että joskus autan ranskalaisia", janoi hän. "Mutta wäärässä sinä olet! Minä olen köyhä — hullu oliin, jos antaisin hyvän ansion liwistää sormieni läwitse, ja owathan ranskalaiset sitäpaitse tätä nykyä maan herroja."

„Kyllä, samalla oikeudella kuin meriroskot ovat ryöstämiensä laivojen herroja!“ tofasi siihen Heikki. „Minun herrojani ne eivät ole! Heiluta finä häättäji niille ja noki muruja, joita ne säälistä finulle heittävät.“

„Mitä, Heikki, puhut!“ sanoi Mauri yhä teeskennellen ystämyyttä. „Mitä pahaa olenkaan finulle tehnyt? Parastasihan minä tarfoitan!“

„Sinä? minun parastani?“ huudahti Heikki suuttuneena. „Senkin wakooja, joka askelettani finä wäijyt, oman maamiehesi petät! Salaa hiivit maajaani saadaksesi minut ansoihisi. Kurja petturi!“

„Miksi riehut? Miksi häpäiset?“ jatfok Mauri entiseen tapaan. „Kuule ensin mitä fanon! Ja ellet filloin huomaa, että olen ystäwäsi, niin tosiaankin finua wiha sokaisee. Minulla on finulle jotain ehdotettawaa, Heikki!“

„No, mitähän?“

„Anna herra Bardewick minun haltuuni, tai sano ainakin, mihin olet hänet kätkenyt, niin puolet koko woitosta on olewa finun!“

Sarmista säihkyiwät Heikin filmät kuullessaan tätä halpamaista puhetta, kaswonsa wihasta kalpeniwat.

„Bihalle, lurjus!“ huusi hän osoittaen formellaan owea. „Pääsetkö ulos! Mätkä enää jalallasi jaastuta tätä majaa!“

„Kuulehan ensin, mitä fanon!“ yritti Mauri sanomaan. „Kymmenentuhatta ranskan marffaa maksetaan hänestä, ja sitäpaitfi on miehellä wielä kahdeksanjymmentä tai fatatuhatta marffaa puhdasta

rahaa kätkössä näillä seudivin. Raikki nämä rahat saa se, joka hänet jättää asianomaisten haltuun. Mietihän toki — vähintään viisikymmentätuhatta ranskan markkaa tulee sinun osallesi, jos nyt autat minua. Viisikymmentätuhatta ranskan markkaa! Heikki, se on aika summa tällaisille pojille!”

„Ulos!” komenfi taaskin Heikki, osoittaen owelle.

„Mähän vielä, sinun täytyy suostua pyyntööni”, intti Mauri. „Tiedän kyllä että häpiät, kuin narvi, kun sanotaan: Heikki on pettänyt ystävänsä, antanut hänet vihollisten käsiin! Tästäkin häpeästä jäästän sinut. Sinun ei tarvitse puuttua koko asiaan. Minä wannon etten koskaan nimeäsi mainitse! Suostuthan Heikki, suostuthan?”

„Ulos!” toisti Heikki vielä kerran, ja kun Mauri nytkin jäi seisomaan, puhettaan jatkaakseen, tarttui Heikki paholaista niskaan, wiskaten woimainsa takaa owesta ulos, jotta se matkan päähän lensi, pyöri kuin wälfärä alamaata ja wihdoin jäi ruhjotuin jäsenin mäen alle mafaamaan. Nousihan kuitentkin siitä taas pystyyn ja lähti pois — mökille ei enää palannut. „Kyllä sinulle koston!” huusi hän uhaten ja Heikille nyrkkiään puiden. Sitten kiirehti lähimpään kylään, josta kirkontorni näkyi kauas hietasärkkien yli. Märkästyneenä katseli Heikki hänen jälkeensä.

„Senkin konna!” puheli hän itseksensä. „Siänsä ja äitinsä se warmaan rahasta möifi! Mutta waruillani minun täytyy olla! Ihme olisi, jollei apumiehineen palaisi minua hätyyttämään, mitä ei yksin saa aikaan, toiwoo kait hän mieswoimalla saawansa.

Ghdinhän onneksi piiloutua, ja etjiä saawat ennenkuin löytävät!"

Heikki otti pienen kaukoputken lippaasta, pisti sen taskuunsa ja lähti mökistään, oven jätti selkoselälleen, kuten ainakin pois mennessään. Varastettavaa siellä ei ollut, ja jos tullisotilaat tulisivat huonetarkastukselle, niin parempihan oli, ettei tarvinneet ovea murtaa auki.

Meren rannalle suuntasi Heikki askeleensa, vähän matkaa kulki pitkin rantaa ja kiertäen vuorta saapui toiselle kalastajamökille, jonka avonaisesta affunasta timakka ääni häntä tervehti.

„Hywää huomenta, emäntä!“ vastasi Heikki. „Tarwitsen teidän apuanne. Tullisotilaat minua wainivat ja sen wuolffi etsin piilopaikka.“

„No, onhan sinulla piilopaikka“, vastasi äskäinen ääni ja samassa astui owesta wanhanpuoleinen, tanakka nainen — Rolfs'in emäntä — ojentaen Heikille kättä. „Etkö mene linnalle?“

„En tällä kertaa!“ vastasi Heikki. „Täältä saatan paremmin nähdä kuin tornista, mitä kalliolla tapahtuu. Illalla näet tulee sinne suuri joukko sotamiehiä, enkä halua niiden käsiin joutua. Toimitatehan, hywä emäntä, minulle erään asian?“

„Mielelläni, kowin mielelläni! Entä minä?“

„Menisitte kylään.“

„Mitäs siellä?“

„Sanksitte tietoja kapteenista ja merimiehistä, jotka wiime yönä joutuivat haaksirikoon tällä rannikolla.“

„Kyllä, lähden paikalla, Heikki! Onko muuta asiaa?”

„Ei muuta kuin palaatte tänne minulle kertoamaan, mitä tietoja miehistä saitte. Istun tuolla ylhäällä ullakossa, josta näen merelle.”

„Niin, mene sinne, poikani! Sieltä ei sinua kukaan löydä. Pöyhyttele waan piilossa! En minä kauan wiimyy!”

Rolfs'in emäntä pisti myssyn päähänsä, huiwin wistasi hartioille ja lähti menemään. Heikki astui ovesta mökkiin, portaita myöden kapusi winnille pie-
neen piilopaikkaansa, kyyhkyislakantapaiseen sokkeloon rakennuksen päättyyn. Rapea aukko katossa sen walaiji.

Muita kapineita ei siellä ollut, kuin puinen penkki, jolle Heikki istui, ottaen kaukoputken taskustaan, tähystellen sillä kallioita. Kirrkaasti walaiji aurinko linnan raunioita, hiljaista oli siellä, ei mitään nähtynyt, ei kuulunut. Ympäri raunioita liitelivät kalalokit, lewollijena istui tornin huipuilla korppi, samako lie ollut joka Heikin linnasta poistuesja oli arastellen lähtenyt lentoon.

„Eiwätpä nuo nälkäiset pedot vielä olekaan siellä!” ajatteli hän itsekseen. „Mutta warmaan ne tulewat, muutenhan aiwan pettyisin. Mauri kyllä toimittaa niin että miehet saapuwat raunioita tarkastamaan. Etäköööt waan! Salaista holwea eiwät milloinkaan löydä, eiwät löydä, waikka haukan silmät heillä olisi.”

Aurinko nousi yhä korkeammalle, hiljaista oli vieläkin linnan seutuilla. Tuon tuosta tähysteli Heikki

sinne, waan joka kerran laski hän pettyneenä kaukoputken istuimelle.

„Wuoksen aika taas lähenee“, tuumi hän. „Ennen iltaa ette ainakaan sinne pääse. Ja silloinhan saan Kols's'in emännältä tietää, mitä on tekeillä.“

„Heikki, hoi!“ lajahi samassa emännän kimpussa ääni.

„Täällä olen, mitä kuuluu? Onko lainan miehistö warmassa tallessa?“

„Raikki ne jo ovat pötkineet tiehensä — ei ole ketään wangittu. Mutta minulla on muita uutisia, ei kowin hauskoja.“

„Mitä uutisia, emäntä? Puhukaahan pian!“

„Joo, ranskalaiset ovat mökkijä kimpussa, ja Mauri roisto heidän joukossaan. Raikkia särkewät, pahiten riehuu kawaltaja. Sinua hän etsii ja vielä erästä toista miestä! Woi, hyvä Jumala, miten hän kiroo ja uhkailee. Pelkäänpä pahasti, Heikki, että pian pistäwät tupasi tuleen. Mauri se ainakin wannoi ei lähtewänsä ennen kuin punainen liekki katonalla hulmuu.“

„Beto se on kerrassaan!“ wastasi Heikki. „Mutta älähän huoli! Kyllä kosto hänet saawuttaa, jos minun mökkini polttaa. Ja mitäpä siitä, rakennetaan uusi! — — Kuuluuko muuta, emäntä?“

„Ei muuta, kuin että aikowat miehittää linnan ja meikäläisiä wangita! Mutta yhtä helppoa, luulemma, on tuulta saada kynsiinsä tytketyksi.“

„Itse pätkähän joutuwat, eikä se ensi kertaa liene“, sanoi siihen Heikki. „Älkää miehestänne huolehtiko! Hänestä ja muista on huolta pidetty.“

„Tiedän kyllä, tiedän! Sinuun ja Perttu weljeesi woin hywin luottaa! Mutta olefin waruillasi! Mauri on sinuun kowin wihastunut, onpa wannonnut, ettei hellitä, ennen kuin sinut löytää ja näkee hirvipuussa roikkuwan.“

„Hoh, fiitä minä wähat wälitän! Mutta majani ne ehkä poroksi polttawat! Luulenpa jo melkein tuntevani käryn. Silmäilkkääpä wähän sinne päin, emäntä!“

Tämä lähti owesta pistäymään pihalle ja kun sieltä semmoisen walitushuudon päästi, niin tiesi Heikki oikein arwanneensa. Sukkelaan palasi eukko takasin.

„Woi, hyvä Jumala! Heikki!“ huusi hän — „sawupilwi peittää tykkänään taiwaan tuolla mäen takana, ja mikä kauheinta, sotamiehet owat tänne tulossa, Mauri etunenässä. Sinua warmaan etsiwät. Mene joutuun piiloon! En ole tietääkseni, että olet täällä!“

„Juuri niin! Maura waan niille roistoille!“ huusi Heikki mennessään. „Piilopaikka on hyvä! Sieltä eiwät minua löydä! Ja tuskimpa ne teidän tupaanne polttawat.“

Wielä hetkisen kuunteli hän katonaukossa, kunnes alkoi kuulua askeleita ja aseiden kolinaa. Tuontuosta äännähti Mauri kiukkuisesti.

Nyt poistui Heikki aukosta, otti lattiasta laudan pois ja siten syntyneestä koloista pujahdi lattian alle, jossa oli sen werran tilaa, että nipin napin sinne mahtui. Laudan asetti hän jälleen paikoilleen ja rupeji sitten pitkäksien, odottamaan tarkastusmie-

hiä, joita hänen turmallisessa piilopaikassaan ei vähääkään tarvinnut pelätä. Joka sanan erotti hän, mitä ulkona ja alhaalla puhuttiin. Mauroi itsejseen kuullessaan, miten Mauri meluten ja uhaten häntä kyseli, miten farkeasti kiroili, kun turhaan oli häntä alhaalta etsinyt.

„Kyllä se koira täällä on, sen warmaan tiedän!“ huusi hän. „Näin, kun hän tänne päin lähti astumaan!“

„No, etsi sitten, Mauri!“ pilkkasi Kols's'in emäntä. „Onhan teitä miehiä viittämään asti! Etsikää, minkä jaksatte!“

„Sen teemmekin, perch . . . akka!“ ärjäsi Mauri. „Maassa se siltään makuu! Mlös miehet! Ei sitä nyt käjistä päästetä!“

Heikki kuunteli portaisissa sotamiesten saappaiden töminää, kuuli selwään joka manauksen, joka uhkauksen. Jo luuli Heikki niiden lähtewän pois, kun turhaan olivat etsineet, waan filloin viime tingassa koki Mauri pienen owen ullakoon.

„Täällä hän on, wihdointin olemme miehen perillä!“ huudahti Mauri woiton riemulla, potkasteen jalallaan owea, jotta se rämisten saranoistaan murtui.

Samaa menoa syöksyi Mauri sijalle ullakoon, kuin peto saaliinsa perään. Waan pitkiksi wenyiwät kaswonja, kun näki huoneen työpö tyhjänä, ei saaliista jälkiäkään.

„Hän ei ole täällä!“ sanoi eräs ranskalaisista. „Tule pois, lähdetään muualta etsimään.“

„Eikä auta etsiminen“ — tofasi siihen Mauri, „kosk'ei tuo konna ole täällä, niin emme häntä mistään löydä! — Mutta älkäähän huoliko! Sittenkin otan kuin otankin hänet kiinni! Miin totta kuin minä sitä miestä wihaan, kuin kuolemaa, täytyy minun nähdä hänet hirsipuussa roikkumassa. Joutukaa miehet! Kyllä tunnen ketun pesän, kauan ne eivät enää ole meiltä salassa.“

Mauri ranskalaisineen lähtivät koluamaan alas portaita, ja siivumennen haukuttuaan Rolfs'in emäntää — tämäkään ei jäänyt heille sanan welkaa — poistuiwat ne samaa tietä, kuin tulivatkin.

„Ne jo lähtiwät, Heikki!“ huuji wartiansa alhaalta. „Tule pois kätköstäsi!“

„Olen juuri tulossa“, wastasi Heikki. „Wähällä olin surman suuhun joutua, waan, Jumalan kiitos, wäistyi waara. Nyt ei meitä tofi wähään aikaan kukaan häirinne. Älkää enää olko huolissanne, emäntä! Minun täytyy täällä ylhäällä wartioida, ennen ilta-hämärää en ainakaan tule alas.“

Rolfs'in emäntä tuntui jo olewan tottunut noihin wierailuihin. Taloushommiinsa lähti hän, kun Heikki jälleen rupefi katonaukkoon istua kōköttämään, josta kaukoputkellaan saattoi selwästi erottaa joka rauniokiven kallioilla. Kun katseli sinne, säpähti hän wähän ja naurahiti sitten pilkallisesti. „Nyt tiedän, miksi niin kauan owat kuhnailleet“, puheli hän itselleen. „Eiwät uskalla särkkien yli kulkea, weneillä näkywät sinne soutawan! No, menkäähän waan! Ettepä kuitenkaan enempiä löydä, kuin Mauri täältä! Kas, monta miestä niitä onkin — yksi, kaksi, kolme

ruuhta — jokaisessa kuusi miestä, siis kaikkiaan kahdeksantoista. Toiwomat tullinkawaltajia saawansa kiinni. Hoh, silloin saisiwat wähän owelampia olla!”

Heikki yhä tähysteli putkellaan. Näki weneiden soutuwan poukamaan, kallioiden luona laskewan maalle. Rajawartiat astuivat weneistään, kiipesiwät raunioille, etsiwät joka kiven koloista karannutta wankiaan ja wihdoin katosiwat joka mies torniin, josta eiwät näkyneet palaawan.

„Miwan niin!” puheli Heikki itselleen. „Helppo on arvata heidän aikeitaan. Berttua ja hänen laiwansa ne wartioiwat, illalla sytyttävät tulen palaamaan ja luulewat siten muka miestä petkuttawansa. Kekseliäitä owat — mutta ei sittenkään tarpeeksi kekseliäitä. Lipun owat unohtaneet ja lampun. Berttu kyllä tietää olla waruillaan.”

Päiwä kului tawallista kulkuaan. Oikein oli Heikki arwannut, illalla paloi rowio kalliolla, heittäen waloaan yli meren. Mutta tullinkawaltajain laiwaa ei kuulunut. Jos se sattui lähiseudulla olemaan, niin totta se huomasi warotusmerkin tornista!

Kun Heikki aamun sarastaessa taaskin kaukoputkellaan tähysteli raunioita, ei siellä ketään näkynyt. Poisja oliwat sotamiehet. Nyt päätti hän hämärän tullen hiipiä kalliolle ystäviään tervehtimään, lewottomia ehkä oliwat, kun ei häntä illalla kuulunut.

VII.

Wakooja.

Rostonhimonen vihollinen on vaarallisin vihollinen, sellainen oli Mauri Heikille. Jo aikoja sitten oli hän aavistanut, että vanhan linnan raunioihin oli kätkettynä enemmän salaisuuksia, kuin mitä vansekalaiset saattoivat arvata, ja tätä arvelua wakuutti vielä Heikin ja tuon toisen wangin, jonka Mauri luuli herra Bardewickiksi, katoaminen tietämättömiin. Muuanne ne eivät voineet piiloutua kuin vanhaan linnaan. Siitä syystä päätti Mauri panna tuuman toimeen, jonka toivoi hyvin onnistuvan. Tästä puhui hän kapteeni Danvilleselle, joka kowin mielellään halusi saada tullinkawaltajat kynsiinsä ja kehuen Maurin intoa lupasi hänelle hyvän palkinnon, jos yrityksensä onnistuisi. Se sotilasosasto, joka linnalle oli lähtenyt, siellä turhaan koko yön wäijynyt kawaltajalaimaa, komennettiin aamulla takaisin tulemaan, ja sen sijaan lähti Mauri yksin raunioille waeltamaan, koko päivän oli hän vanhassa kellarissa piilossa, jonka perästä saattoi nähdä tien torniin. Täällä wäijyi hän kuin peto saalistaan, ei hetkeksikään kääntänyt katsettaan muualle. Warmaan toivoi hän näkewänsä Heikin linnan tiellä.

Waan ilta läheni lähenemistään eikä ihmisolentoa kuulunut raunioille tulewaksi. Päiwä alkoi hämärtää — taiwaalle nousi kuu kumottamaan — Mauria alkoi jo pitkästyttää, silloin hän äkkiä kuuli askeleita, ja kohta näki Heikin solakan wartalon firkaassa kuutamossa. Siljainen huudahdus pääsi Mau-

rin huulilta. Sykkiwin sydämin hiipi hän ulos piilopaikastaan ja kumartuen warowasti rauniofiwien warjoon näki hän, miten Heikki läheni tornia ja kapeaan holwikäytävään katosi.

Mauri jäi wäijymään. Toiwoi Heikin taas tulewan ulos, waan jo kului melkein tunti umpeen eikä miestä kuulunut. Kärsimättömäksi käwi wakoaja. Ohä tähystäen käytävän suuhun, hiipi hän muurin warjossa lähemmäksi tornia. Jo seisoi holwikäytävän suussa, hengitystään pidättäen — waan ei mitään kuulunut tornin sisästä. Hiljaista oli, fuolon hiljaista, liekö sinne kukaan mennytkään. Mauri rohkaifi mielenjä. Rupefi mahalleen maahan, mateli kuin käärme hiljaa käytävään — walon hohde sattu filmäänsä — waan ääntä ei kuulunut. Ohä kauemma kompuroi hän — heitti wihdoin aran, tutkiwan filmäykfen tornihuoneen perälle — tyhjä se oli.

Mauri hämmästy, epäili, luuli filmänsä pettävän — waan tyhjä oli huone ja tyhjäksi jäi. Lamppu siellä paloi, walaisten selwään joka sopukan. Ja sittenkin oli hän nähnyt Heikin pujahtawan torniin. Wannoa woifi hän, ettei mies sieltä ollut palannut! Minne olikaan joutunut? Mauri aawisti nyt olewansa salaisuuden perillä. Woitonriemusta wetäytyiwät huulensa pilkalliseen hymnyyn.

„Täällä siis!“ mutisi hän kiuluwin filmin. „Ei mitään muuta tietä pääse linnaan, salaawi lienee hänellä. Tämän owen perille täytyy minun päästä, ja silloin, poika, olet kuin oletkin käsisjäni! Mutta missä on owi? Missä? Rupeanpa etsimään!“

Mauri tutki, tarkasteli, kuunteli! Katseensa näkyivät ikäänkuin tunkeutuvan joka kiveen, joka saumaan. Käsilään tunnusteli hän seiniä yltymperiinsä ja jostaista kohopaiikkaa ravisteli. Affunaholwiin ryömi wakooja, sielläkin paikkoja tarkasteli — waan turhaan näki hän waiwaa, teräwä filmänsä ei äkännyt hywin kätettyä salaowea.

Wihasta puri wakooja hammaista ja pui nyrkkiään. Mitä tehdä? Waarallista oli jäädä linnaan Heikkiä wäijymään. Saattoi wielä joutua tämän kouriin, joskaan ei tappaisi, niin wangiksi ottaisi! Menisiko ulos wartioimaan? Ei, siitä ei olisi apua, sillä huoneeseen ei ulkoa nähnyt. Hakisiko apumiehiä? Ennenkuin ehtisi pääsemälle ja miesten kanssa sieltä takaisin palaisi, saattaisi Heikki jo poistua. Mauri ei tiennyt, mitä tekisi. Kotwan aikaa tuijotti milloin seiniin, milloin lattiaan, milloin kaarewaan kattoon.

Waan äkkiä pälkähti päähänsä uusi ajatus. Kesellä kattoa, joka muuten oli jotenkin hywin säilynyt, oli rikkonainen kohta, lankuilla ja laudoilla tukittu, jottei sadewesi pääsisi sisään wuotamaan. Jos Maurin onnistuisi kawuta sinne ulkoapäin. Kunpa ampumaläwestä tai affunasta pääsisi ryövimään sisään, pallit saisi syrjäytetyiksi, woidakseen kurtistaa alas tornin sijustaan — silloin ainakin pääsisi hän salasiain perille! Tätä ajatellessaan oli Mauri iloista huudahtaa, waan hillitsi itseään, kun pelkäsi sen kuuluman ja kiiruhti heti tornista sitä ulkoapäin tarkastamaan. Rowin hän oli ihmeissään, kun tornin seinässä keksi portaantapaisia kiwiä. Ei hän niitä en-

nen ollut nähnyt, ja jos olikin nähnyt, niin ei niistä sen enempää piitannut. Helposti pääsi näitä kiiviä myöden kapuamaan tornin puoliväliin saakka. Holwi-
affunaan ne päättyivät, josta helposti pääsi sisään. Witkastelematta kiipesi Mauri sinne ylös, pujahti
affunasta sisään ja jo kiiluivat filmänsä aukossa, jonka oli tehnyt palikka syrjään syväällä.

Täällä lautojen ja sorakivien päällä mafafi hän koki yön filmäillen ahnaasti alas tornin holwiin. Ilma oli kolean kolean, oikein ruumiista väritytti —
waan Mauri ei mistään välittänyt. Sadekuuro kasteli vaatteensa lihomärviksi — sentin värssi hän, värssi kylmän,
waan paikaltaan ei paennut. Yö kului, aamu koitti, jo nousi kirkas aurinko — Mauri yhä väijyi saalistaan! Oli jo keskipäivä käjisä. Kuumana paah-
toi aurinko lämmittäin Maurin kylmäntosteet, jäykät jäsenet — vasta nyt nousi hän seisalleen —
hiljaa kiroillen.

Toiveissaan oli hän pettynyt. Kun Heikkiä yön aikaan ei nähtynyt, oli Mauria viihdyttänyt se ajatus, että kun hänellä ei enää ole kotia — majansa kun oli poroksi poltettu — niin lepää hän yön salapiilossaan. Kun aamu yhä läheni, oli Mauri arvelut: hän nukkuu pitkään, odotanpa kunnes kirkas päivä hänet herättää. Mutta nyt kun jo oli puolipäivä ja Heikki varmaan aifoja fitten unestaan hah-
wahtanut — eihän toki nukkunut kuin murmeli — nyt alkoi Mauri pelätä, että torniin johti salatie ja Heikki ehkä sitä tietä jo eilisiltana oli pujahtanut pois. Tätä ajatellessaan kiroili hän, ruweten lähtöä tekemään. Silloin näki äkkäriwaamatta Heikin al-

haalla kalliolla. Luultavasti oli hän juuri tullut ulos tornista. Ryntäämällä ryntäsi Mauri äskeiselle paikalleen. Lamppu, joka juuri äsken paloi, oli sammutettu — pilkkopimeää oli alhaalla — ei woinut enää mitään nähdä.

Mauri oli kerrassaan suunniltaan. Kivoili itseään, kun ei pysynyt paikallaan. Nähtävästi oli Heikki tullut pois piilopaikastaan, lampun puhaltanut sammuksiin ja lähtenyt ulos! Olisipa vielä wiifi minuuttia wäijynyt, niin olisi koko salaisuuden perillä! Nyt oli hän turhaan walwonut, turhaan waiwaa nähnyt ja päällepäätteeksi ei uskaltanut lähteä alas. Tornin katolla täytyi hänen pysytellä, Heikin ansaan kun pelkäsi joutuwansa.

Kotwan aikaa toivoi Mauri, että Heikki lähtisi mantereelle. Silloin pääsisi hän patenemaan, hakisi itselleen ruokaa ja yöllä hiipisi taas wäijymäpaikalleen. Mutta Heikkipä ei tehnytään wihamiehensä mieliksi. Kallion reunalle asettui hän lewollisena istumaan, sille kohdalle, josta näki kauas aawalle ulapalle. Tuntikausia kökötti siinä katsellen miettivästi merelle, ja wasta iltapuolella palasi takaisin linnaan.

Maurilta pääsi helpotuksen huokaus. Koko ajan oli hän ollut pahemmassa kuin pulassa, pelkäsi Heikin hänet huomaawan, ja sitäpaitti oli nälkään ja janoon nääntymässä. Jospa salaisuus hänelle selwiäisi, niin wähät enää äskeisistä tuskista wälittäisi. Kumartui nopeasti katsomaan, kun Heikki taas palasi torniin salakammioonsa. Heikki raappasi walkeaa. Heikin sinertävä walo leimahti — kohta paloi lamppu taas, firrkaasti walaiusten joka sopuan. Hengi-

tystään pidättäen kuunteli, tarkasteli Mauri. Väijyi kuin kissa — waan taaskin turhaan: samalta näytti huone kuin ennenkin — etsimäänsä ei mistään löytänyt. Jo alkoi hän epäillä tofko koskaan pääsisi salaisuukfien perille. Uhaten kiristeli hampaitaan.

Oli aikeissa heittää koko homma sillä kertaa. Mantereelle rupefi lähtöä tekemään, ruofaa noutamaan. Yöllä tai aamuhämärässä aifoi palata takaisin. Mutta silloinpa näki Heikin taas lähtewän tornista, kiirehtiwän kalliota pitkin järville. Maurin mieltä taas helpotti. Kun Heikki oli poissa, saattaisi waaratta lähteä hänkin. Heikkipä palasikin takaisin halkosälly hartioillaan. Puut heitti hän kalliolle, ruweten jälleen rowiota rakentamaan.

Uteliaana odotti Mauri mitä tapahtuisi. Nä-län ja janonkin unohti hetkeksi. Ampumaläwestä saattoi hän hywin nähdä ulos. Heikki sytytti rowion — korkealle taiwasta kohden leimusiwat liekit. Mauri hiukan peräytyi, jottei Heikki hänkä sattumalta walean walossa huomaisi, sillä kirffaasti walaisi tuli ympäristön.

Tunnin ajan paloi rowio. Jo alkoiwat puut lyhmistyä kokoon, kohta fiinä waan hiilustana hehkuiwat. Heikki oli tähän saakka ulkona tulta wartioinnut, waan nyt lähti hän takaisin torniin. Maurin palasi sukkelaan wäijymäpaikalleen, heittäytyi fatonläwestä kurtistamaan.

Mitä näkikään! Oli kuin puusta pudonnut, peräytyi waistomaisesti, päästäen tuskin kuuluvan huudahduksen, jota ei woinut pidättää. Salaisuuden oli hän nähnyt ja toisenkin.

Suone ei enää ollut tyhjä. Sillääikaa kuin Heikki ulkona walkean kanssa hommaili, olivat pakolaiset, herra Bardwick kirjurineen, waaraa wähääkään aawistamatta, lähteneet maanalaisesta piilopaikastaan ja päällepäätteeksi salaisen owen selko selälleen heittäneet. Puhellen ne niin istuivat. Uwaatun owen näki Mauri myöskin heti ensi filmäyksellä. Jopa ällistyi!

Tulihan kuitenkin taas entiselleen. Sydänkin alkoi asettua lewottomasta syfynnästään, ilon säikähdys muuttui voiton riemuksi. Jälleen kumartui hän otufsiaan kirkistamaan. Sattui juuri katsomaan, kun Heikki salaowen sulki. Joka kiren ja kiwen sauman pani hän tarkkaan mieleensä. Alkoi sitten kuunnella miesten keskustelua. Minoastaan jonkun sanan saattoi hän erottaa. Koetti painaa korwantin katon aukkoon, waan ei siitäkään apua lähtenyt. Kaituma kaarifatto heitteli sanat sifin sofin, ettei korwaan kuulunut, kuin puheen pohinaa. Waan mitäpä Mauri heidän keskustelustaan. Tarpeeksi tiesi hän jo, tunsi salaowen, miehen pakopaidan, ja siitä oli hän saawa hywät rahat! Heikki, jota hän sydämestään wihasi, oli nyt hänen wallassaan. Kawallukseen oli hän syypää, tuomitun karkulaisen oli suojaansa ottanut. Sellaista rikosta seuraisi kuolemanrangaistus. Pirullinen hymy huulilla iloitji Mauri kostostaan. Näki jo hengesä wihamiemensä hirvipuussa riippuvan.

Buolijöhön saakka walwoivat pakolaiset, luulien olewansa hywäsäkin piilossa. Wihdoin sanoi Heikki: „Ei enää tänä yönä!“ ja holwiin lähtiwät

kaikki menemään. Uteliaina kiiluivat Maurin filmät katonlämössä. Hän näki, miten Heikki kädellään painoi kiveä vasten. Ovi avautui. — Ja siten selvisi hänelle viimeinenkin salaisuus, josta oli vähällä tulla osattomaksi, koska juuri oli pois lähtemässä. Seuralaisineen katosi Heikki maanalaiseen käytävään. Jälleen sulkeutui ovi ja hiljaisuus vallitsi tornikamarissa.

Täynnä intoa nousi wakooja paikaltaan. Ei nälkää tuntenut, ei janoa, ei väsymystä, ei muuta kuin palawaa kostonhimoa ja mielesään wälkkyivät kultarahat. Riviportaita kapusi hän alas kalliolle ja nopein askelin kiirehti polkua myöden särkille. Onni näytti häntä suosivan kawalisja aikeisjaan. Luodetta kesti vielä ainakin kaksi tuntia. Kirrkaasti walaisi kuu särkkien walkeata hietaa, jotta oli warsin mukawa kulkea siitä yli, ja sen lisäksi oli kapteeni Danvillellä kaksikymmentä miestä warattuna lähtemään linnalle. Ei tarwinnut siis Maurin pelätä aikeittensa menewän myttyyn hitaan toiminnan tähden tai mieswoiman puutteesta. Riemusta huudahti hän päästesään mantereelle. Ohä kiiruemmin astui lähellä olewalle fotilasasemalle.

VIII.

Minkä teet, sen eestäs löydät.

Tuoksin puoli tuntia äsken ferrotusta marssi kaksikymmentä aseellista miestä kiireesti särkkiä kohti,

kapteeni Danville etunenässä ja hänen rinnallaan Mauri, joka oli tarjoutunut joukon oppaaksi hyvästä palkinnosta.

„Seis!“ sanoi hän, joukon lähestyessä särkkiä. „Varovasti on meidän mentävä täältä yli. Hieta on kovin petteävää.“

„Niinkuin kuoma itsekin!“ puhui kapteeni Danville partaansa, jottei siitä Mauri sanaakaan ymmärtänyt — ja lisäsi fitten ääneensä: „Mitä on tehtävä?“

„Minä käyn edellä, miesten täytyy yffitellen astua perässä, kulkea toistensa jaloisissa“, vastasi Mauri. „Varokoon jokainen tieltä vähääkään väistymästä! Surman saa se!“

„Hyvä on. Mieheth!“ huusi kapteeni, kääntyen joukkonsa puoleen. „Kiivii! Ja nyt eteenpäin, mars! Olen kovin huwitettu näkemään salakäyjiä, joita Mauri sanoo keksineensä.“

„Salaisuukfien perille minä teidät wien, ettekä liian suurta hintaa ole niistä luvanneet“, sanoi kawaltaja. „Mutta toivon myös että pysytte sanasfanne — muuten — —“

„Olkaahan huoleth! Älkää tuollaisia puhuko!“ vastasi kapteeni Danville lyhyesti. „Ranskalainen sotilas ei sanaansa syö!“

„Hyvä, luotan teihin!“ wakuutti Mauri. „Ja nyt seurattkaa minua!“

Särkkien yli alkoi joukko marsfia, opas etunenässä, sotamiehet perässä ja viimeisenä kapteeni itse. Äänetönnä astuivat. Kirkas kuutamo walaisi selvään tien, ja Maurin opastaessa saavuttiin pian

kalliolle, jonne miehet alkoivat kavauta. Wähän ajan perästä piivittivät jo tornin, ja Mauri kapteenin ja muutaman miehen seuraamana hiipi sisään usein mainitsemaamme suojaan.

„Kovin pimeätä täällä on. Ei näe kerrassaan mitään!“ sanoi kapteeni.

„ulkäähän hätäilkö!“ lohdutteli Mauri. „Kyllä täällä pian nähdään.“

Wähän etsittyään löysi hän sytyttimet alkunaholmissa ja tulta iskettyään sytytti lampun. Ute-
liaina katseleivat miehet ympärilleen tornin mahtawia seiniä.

„Missä salaowi?“ kysyi kapteeni. „En löydä sitä mistään!“

„Ette ilman minua löydäkään“, kiirehti Mauri sanomaan. „Etsikäähän waan, etsikää, kapteeni! Ette sitä kuuna kullan walkeana ilman minua keksisi! Katsokaa tänne! Tässä on awain!“

Mauri oli pannut tarffaan mieleensä kiven. Painoi siihen voimainsa takaa — owi aukeni ja kummastellen seisoiwat ranskalaiset salaportaiden ääressä.

„Toistaankin ihmeellinen keksintö!“ huudahti kapteeni Danville.

„Saatte vielä muutaakin nähdä“, puheli kaval-taja. „Nyt alas näitä portaita! Ei mitään wauraa! Siellä ei ole kuin kaffi wanhusta ja poika. Useettomia owat.“

„Olsoon miten hyvään! Waroa täntyy meidän, etteiwät pääse käsistämme liivistämään“, sanoi

kapteeni Danville. „Eihän pääse muuta tietä ulos maanalaisesta holvesta kuin tästä?”

„Ei pääse!” wakuutti Mauri. „En ainakaan minä tiedä.”

„Hyvä!” wirkkoi kapteeni. „Kymmenen miestä seuratkoon meitä! Muut wartioitkoot täällä ja tornin käytävässä! Ei ketään saa päästää ulos! Maahan mennä, Mauri!”

„Mutta hiljaa!” warotti tämä. „Luultavasti nukkuvat ne sikeintä unta ja silloin on helppo heitä wangita.”

Äänettöminä ja niin hiljaa kuin suinkin hiipivät sotamiehet alas portaita. Unessa näkyivät alhaalla uinuwan, ei kuulunut sieltä pienintäkään liikkettä. Mauri ja kapteni Danville astuivat holwiin. Lamppu siellä paloi walaisten himmeästi tilawan huoneen. Ei risahdusta kuulunut, kunnes äkkiä wiimeinen mies jonoissa portaisa kompastui, suinpäin maahan suihtuen. Langetessaan laufesi kiwääri, kuin ukkonen jyrähteli laukaus läpi holwen.

„Kawaltajiaako?” kysyi säikähtynyt ääni. „Olemme wihollisten käfisä!”

„Wangitut te olette!” huusi kapteeni Danville kiskewästi. „Turha on wastustus! Pysykää alalanne! Pakoon ette pääse!”

„Eiköhän waan, Jumalan kiitos!” kuului taas äskeinen ääni. Pimeästä holwin perästä läheni solakka mies lamppua, joka heti sammui. Mutta Heikki — hän se uskalsi ruweta wastustamaan — ei huomannutkaan, että Mauri oli ottanut lampun mukaansa tornin suojasta. Sen werran walaisi se, että

saattoi tuntea wangitut, ja Heikkikin huomasi, että oli turhaa ruweta wastustamaan yliwaltaa.

„Herra Bardewick! Herra Peters!“ kuisfasi hän jukkelaan — pysykää alallanne! Antaa heidän tehdä mitä haluawat! Ei ole vielä kaiikki toivo mennyttä. Älkää tehkö wähääkään wastarintaa!“

„Turhaa se olisikin“, wastasi kauppias rohkeasti. Myttyyn meniwät aikeemme, wanha Peters! Jumalan tahtoon on meidän tyytyminen. Waan Mariani, rakkaan tyttäreni kohtalo minua surettaa.“

„Hänelle ei mitään pahaa tehdä“, lohdutti kapteeni Danville, joka sattui kuulemaan wiimeksi lausuttu sanat. „Lapsia emme hätäytä. Tyttärenne toimitamme sinne, minne itse haluatte.“

„Englantiinkin, herrani?“ kysyi Bardewick.

„Sinnekin, kun waan tilaisuus sattuu, — älkää lapsesta ollenkaan huolehtiko.“

„Kiitän teitä, — minun itseni käyntöön, niinkuin Jumala hywäksi näkee. — Mitä kohtalo minun osakseni tulee? Älkää mitään salatko! Pahinta odotan.“

Danville kohotti olkapäitään. „Saahan nähdä!“ — wastasi hän. „Paljon toivoa teillä ei ole! So-tilasoikeuteen teitä haastetaan ja luultawasti — ammutaan!“ lisäsi hän hiljaa.

Bardewick wähän waaleni, horjahti taapäin, mutta pian rohkaifi taas miehen luonteensa. „Entä wanha kirjuriini, Peters?“ kysyi hän. „Hän ainaakaan ei liene mitään rikosta tehnyt.“

„Hän tulee kuulusteltawaksi ja jos ei huomata syylliseksi, pääsee hän wapaaksi“, wastasi kapteeni Danville.

„Sumalan kiitos, saahan lapseni ainakin suoje-
lian!“ iloitti herra Bardewick. „Eikö niin, ystäväni
Peter’s? Eihän jätä Mariaani oman onnensa no-
jaan?“

„En jätä, en niinkauan kuin sydän rinnassani
sykkii!“ wakuutti wanhus. „Sjään sijaa en woi
täyttää, mutta lapsen uskollisena ystäväänä olen py-
sytävä kuolemaani saakka.“

Wanhukset pudistivat sydämellisesti toistensa
kättä. Kapteeni Danvillekin näytti liikutetulta. Sää-
liwästi olkapäitään kohottaen kääntyi hän toisaalle.

„Mitä on wangeille tehtävä?“ kysyi Mauri
astuesjaan kapteenin luo. „Wiedäänkö ne ylös wai-
täälläkö wartioidaan, kunnes saamme ne maalle ku-
letetuksi?“

„Jääkööt tänne — rauhassa olemaan!“ wastasi
kapteeni. „Wiisi miestä kyllä riittää heitä wartioi-
maan. Muut teistä menkööt ylös. Ja te, jotka
tänne jäätte — älkää turhaa kowuutta käytäkö!
Minä tahdon että wankeja hywin kohdellaan!“

„Wallan niin, herra kapteeni!“ wastasi Mauri.
„Entä Heikki, salafulettaja? Hän kait on pantawa
kahleisiin, jottei pakoon pääse? Sillä miehellä on
aina metkunsja! Murtautuiski piakkoin täältäkin, niin-
kuin wanfilasta wiime yönä.“

„Parasta on kun köytätte — mutta älkää pa-
hoin pidelkö, sitä en salli“, sanoi kapteeni päättä-
västi, lähtien hänkin ylempään kerrokseen.

Pilkallinen woitonhymy huulillaan läwi Mauri
Heikin kimppuun sjsäisten häntä kylkeen.

„Jopa vihdoinkin!“ janoi hän ilffuen — „jopa vihdoinkin olet minun wallassani. Saatpa tietää, miltä se tuntuu!“

„Häpeämätön petturi, wakooja, wihollisten ostama!“ kiljasi Heikki. „Älä luulekaan, että sinua pelkään! Ei muuta kuin inhoan, inhoan kuin kärmettä! Tee minulle mitä haluat, konna! Wiimeinen sanani, wiimeinen katseeni on aina olewa ylenkatseen ja kammon!“

Salamoivan wihan huudahdus purkautui petturin huulilta. Kalpeana kohotti hän nyrkkiään Heikkiä lyödäkseen. Waan tämäpä olikin suffelampi. Wiskasi äkkiä wastustajansa, jotta tämä ähkien ja wihasta wontuen maahan suistui.

„Sitokaa hänet! Sitokaa!“ kirkasi hän sotamiehille. „Sanoinhan että tuo koira on kytkettävä!“

„Ei ole meille kästytä annettu“, wastasi eräs miehistä — „nämäkin petturia halwekšiwat, waikka hänen palvelustaan käyttiwät hywäkseen. Sitokaa hänet itse, jos se mielestänne on tarpeellista.“

„Ei, ei!“ wastusti Heikki. „Jos olen kahleisiin pantawa, niin ei ainakaan tuo lurjus saa minuun koskea. Sitokaa te! Täsfä owat käteni!“

Sotamiehet panivat hänen käsiinsä kewyet raudat ja taas lähti Heikki towerinsa luo, äänetönnä istuen heidän wiereensä. Mauri häntä häwäisten haukkui, waan tämä ei ollut mitään kuulewinaan, waihenemalla osotti halwekšimistään. Mauri yritti wielä pahoin pitelemään aseetonta wanfiaan, waan wartiat tuliwat estämään, uhkasiwatpa kutsua kapteeni Danvilleä, ellei hän pysyisi alallaan. Mauri

tiesi, että kapteeni ei häntä puoltaisi, ja vihdoin hän nuristen waiheni. - Istuutui kuitenkin siten, että saattoi Heikkiä pitää filmällä, jottei tämä pääsisi pakoon pujahamaan.

Mussa olikin Heikillä ollut sentapaisia tuumia mielessään, waan nyt täytyi hänen ne tykkänään heittää.

„Wanheja olemme, kuin olemmekin!“ kuiskasi hän tovereilleen. „Olisivatpa waan meidät tänne pönkittäneet, helposti olisimme pakoon päässeet. Eilen illalla soudin, näette, kuin pahaa aawistaen, weneen poukamaan. Ei muuta kuin köydesjä oltaisiin alas laskettu, ja wapaat olisimme! Mutta nyt ei siitä puhetta, kun nuo tuosja ovat. Jospa saisimme sanaa muille kalastajille! Ne ehkä meitä pelastaisivat! Waan sekin toivo on turha! En tiedä mitään keinoa, miten näistä pauloista päästä.“

„Mutta minäpä tiedän!“ kuiskasi Martta sijarensa, joka tähän saakka oli pysytellyt alallaan.

„Sinäkö? Mitähän tekisit?“

„Laskeutuisin alas weneeseen ja käwisin kutsuamaan ystäviämme awuksi. Yötä vielä piisaa — tunnin kuluttua palaa wuoksi ja ranskalaiset eivät täältä pääse, ennenkuin luode alkaa. Rohkeita ystäväme owat! Meitä auttamaan ne kyllä tulewat, woittawat wartiajoukon ja wapauttavat meidät!“

„Mutta miten, Martta, pääset pafenemaan?“

„Minua ei kukaan pidä filmällä! Helposti täältä tarwaan! Ole, Heikki, huoleti! Onhan köyji alas laskettu?“

„On kyllä. Kiinnitin siihen weneen, jottei se wesille ajautuisi. Mutta, Martta, onko sinulla woi-
mia! Jos köyji käsiestäsi liwahtaa ja mereen syöksyt?”

„Siitä ei puhetta!” wastasi tyttö. „Etkö, Heikki, muista mielilauseitamme: rohkea ja uskollinen! Koen ainakin ystäwiämme ja hywäntekijöitämme pelastaa!”

„Et, et minun tähteni saa antautua sellaiseen waaraan” — sanoi herra Bardewick hiljaa. „Jää tänne, tyttöni!”

Waan Martta ei ottanut sitä kuulewiin korwiinsa. Nousi ylös, läheni wartioita, joiden luona lamppu paloi, sysästen sen kumoon, kuin wahingossa. Walo sammui. Piltkoson pimeä oli holwi.

„Olkaa waruillanne! Älkää päästäkö ketään ulos!” komenxi Mauri. Kiireesti rientsiwät miehet owen luo.

Mutta Marttapa ei sitä tietä aikonutkaan paeta. Ensi hämmennystä hywäkseen käyttäen juoksi hän affunaluufulle, tempaisten sen auki, ennentuin ennättiwät sytyttää lampun. Tarttui köyteen ja kiiti alas sywyteen, Heikin sulkiessa owen. Kun walkea taas paloi, luettiin miehiset wangit, waan tytöistä ei piitattu. Maria nukkui sikeintä unta, ei ollut koko yönä herännyt. Marttaa oli tuskin huomattu. Ja yhtiä kaikki oli hänen rohkea, uhrautuwainen tekonsa äkkiä muuttawa wanlien kohtalon.

Sywää kyntiä kiiti Martta alas köyttä myöden. Esiliinansa oli hän kietonut käsinsä ympäri, etteiwät hankautuisi, onnellisesti saapui aallokolla kelluwaan weneeseen. Riwokkaasti käwi hän airoihin aikoen soutaa maalle. Waan äkkiä säpsähti hän, kuulles-

saan karheen äänen, joka huusi: „seis!“ ja samassa näki pienen weneen soutawan esiin kallion poukamasta.

„Seis!“ kuului taaskin. „Kuka olet, ja mitä näillä wessillä etsit?“

„Älä turwatonta hätäytä!“ rukoili Martta kowin säikähdyneenä. „Pois täytyy minun päästä!“

„Älä yritäkään!“ huusi äskeinen ääni. „Kiireesti miehet tuon weneen kimppuun! Katsotaanpa, kuka täällä öiseen aikaan wakoilee! Eikö ylhäällä jotain tekeillä?“

Tuossa tuokiossa olivat ne Martan weneen luona. Kaksi miestä sinne hyppäsi soutajaa kiinni ottamaan.

„Tyttöhän se on — ihan lapsi!“ ihmetteli toinen miehistä. „Perämies, laske mme hänet menemään.“

„Ei — wiemme kapteeni Rambergille“, vastasi äskeinen mies, joka siis oli josjakin laiwasssa perämiehenä. „Älkää laske, jos rupeaa riuhtomaan!“

Martta oli vähällä huudahtaa, — tällä kertaa ilosta.

„Sollbrand!“ kiljasi hän — „Jumalan kiitos, tehän se olette!“

„Mitä? Sehän tuntee minut! Kuka olet?“

„Martta minä olen! Wiekää minut heti siltään Perttu welsjeni luo! Waara uhkaa, jos wikkastelette!“

„Martta? Martta Rambergkö? Miksi, ystäväni, et sitä heti sanonut? Säikähdyksestä olisit pääsnyt. Entä mikä on sinut tänne tuonut yön selkään?“

„Tuolta ylhäältä tulin! Kaikki salakomerot ovat vihollisten tiedossa. Niiden wallassa on koko torni holwineen päiwineen ja Heikki wankina . . .“

„Mutta kuinka ovat ne sinne päässeet?“ ihmetteli perämies.

„Mauri! Kawaltaja!“ tofasi Martta.

„Wai se toira!“ mutisi perämies uhkaawasti. „Kyllä sen vielä muistan! Mutta, Martta, oikeassa finä olet! Kapteenin luo täytyy meidän tiirehtiä! Soutakaahan, miehet! Soutakaa, jotta weri kynsistä firpoaa!“

Molemmat weneet, woimafasten miesten soutu-
mina, kiitiwät kuin lokit yli tyhnen weden. Hetken perästä saapuivat kaksimastoiselle priikille, jonka mustat warjot erottuivat taiwaan hämärästä. Wedesjä kimalteli vielä kuu, walaisten weneitä, joita ei enää kalliot suojustaneet.

„Follbrand, mitä kuuluu?“ kysyi laiwanfannelta nuortea, miehekäs ääni. „Palaat kahdella weneellä! Mitä linnalta kuuluu?“

„Minä täällä olen!“ huuji Martta, ennen kuin perämies ennätti wastata. „Kiitän Jumalaa, että olet saapunut. Pahasti on täällä asiat — wankina on Heikki ja kauppias Bardewick Bremenistä kirjuri-
neen! Olemme hukassa, ellet riennä awuksemme!“

„Hoh, nepä kummiä uutisia!“ ihmetteli Berttu.

„Soudu kannelle, Martta! Samoin te muut! Tahdon tarkemmat tiedot, woidakseni ryhtyä toimiin.“

Wähän ajan perästä oli kapteeni antanut määräyksensä. Martta syleili Berttu-weljeänsä, joka hel-

lästi painoi häntä rintaansa vasten. Innossaan kertoi Martta tapahtumista tornissa. Mutta sitä ei tiennyt, miten Mauri oli salaholwin keksinyt.

„Waan mitäpä me sillä tiedolla. Petoksella wafooja sinne lie pääsnyt“, arweli Perttu, komea merimies, noin neljäntoimatta wanha. Solakka oli wartalonsa, katseensa rohkea ja warma. — „Montako on wihollista?“

„Noin kaksikymmentä. Ei ainakaan enemää. Wiifi Maurin kera alhaalla wartioi, muut owat ylhäällä.“

„Niinkö wähän? Hywä on! Kuusitoista on meitä, woimme siis huolei käydä niiden kimppuun“, sanoi Perttu. „Odotamme wielä hetkisen, kunnes wuoksi wedellään peittää särkät. Eihän niillä weneitä liene, Martta? Ei yksikään niistä ole pääsemä meidän kouristamme! Eipä niinkään!“

„Mutta, Perttu, ethän niitä tapa?“ kysyi Martta jäikähdyneenä.

„En! — jos wälttää woin“, wastasi weli. „Käymmehän sota keskemämme. Ranskalaiset owat wihollisiamme. Ei niitä omatunto soimaa, jos meitä hengiltä ottawat enemää, kuin silloinkaan, kun isämme ampuivat. Ja eihän ole puhetta ainoastaan salakammioittemme suojelemisesta, waan myöskin welsjeni ja hywäntekioittemme pelastamisesta. Heikki ja minä emme ole unohtaneet herra Bardewickin hywyttä. Täna yönä on se palkittawa! Miehiet, otataa aseenne! Olette kuulleet, mistä on kysymys! Woimmeko lewollisina katfella, kun ranskalaiset ku-

lettawat maanmiehiämme sotaoikeuteen ja rannikon paraimman sataman ottawat haltuunsa?"

Emme, emme! Gläköön kapteenimme! Ja sitten roistojen kimppuun!" huusivat merimiehet kuin yhdestä suusta, kohottaen hattujaan.

„Hyvä! Niin olkaahan taisteluun valmiit!" vastasi kapteeni. „Puolen tunnin perästä lähdemme liikkeelle! Voittomme on varma, sillä kuusitoista meidän miestä kyllä piisaa kahdellekymmenelle ranskalaiselle. Varustautukaa siis!"

Prifixjä oli yllinkyllin sotatarpeita, rosvolaiwaakin olisi se woinut vastustaa. Pysyvä, pistoolia ja miekkoja hakivat miehet itselleen ja sitten odottivat johtajaansa. Berttu tarkasti miehistöä. Kehotettuaan heitä liikkumaan hiljaa, komenäsi hän lähemään liikkeelle. Weneisiin hyökkäsivät kaikki. Marttakin halusi päästä mukaan, waan Berttu häntä pidätti.

„Sinä jäät tänne!" sanoi hän. „Lapset ja naiset owat tällaisilla retkillä waan wastuksina. — Nyt täytyy meidän rientää. Alkisarwaamatta hyökkäämme niiden kimppuun, samoin kuin ne Heikin kimppuun hyökkäsivät. Alkaka, miehet, soutaa! Kallio-riutan luo laskemme maalle!"

Tämän sanoessaan hyppäsi hän weneeseen, ja wiipymättä lähdettiin liikkeelle. Laskevat maalle sille kohdalle riuttaa, josta jyrkkä kallio polku wei glös raunioille, ja sinne pyhähtywät hetkeksi.

„Wuoksi nousee nopeaan!" wirkkoi kapteeni. „Ennen neljännestantia peittää wesi särkät, ja silloin on tie niiltä katkaistu. Ottakaa airot weneistä ja

piiloittakaa ne! — Nyt eteenpäin! Hiljaa ja hiisumatta, etteivät saa meistä vähääkään vihiä, ennenkuin heidät piiritämme. Jos mahdollista, olemme werta wuodattamatta. Kuta vähemmän me luamme, sen paremmin työstämme suoriudumme."

"Entä mitä me niille teemme?" kysyi perämies Follbrand.

"Rytkemme ja lähetämme Englantiin, niinkuin ennenkin!" wastasi Berttu.

"Maurinkin?"

"Myöskin hänet! Sietäisi sen kovan hirttää, waan en minä hänen kurjaa elämäänsä himoitse. Englannin laiwawarweisja ei hän meitä enää wahingoita. Nyt eteenpäin! Kiwaffaasti on ryhdyttävä toimeen!"

Pääällikkö ja perämies Follbrand kulkivat etunenässä, muut seurasiwat äänettöminä perässä. Jo kipefiwät raunioilla. Linnaa lähenei miesjoukko. Wartiaa ei owella näkynyt. Yö oli kolea. Ei tornisja tietty wihollista pelätä. Käntävästä loisti himmeätä waloa. Owenisuusja, molemmin puolin seinää oli kiwäärejä ja painetteja pystysjä.

"Kas! Tämä löytö takaa meille woiton!" kuis-kasi Berttu. "Wiekää aseet ulos, fitten hiimimme fissään torniin!"

Melumatta poistettiin aseet, raunioihin kätketiin ja nyt tunkeutui Berttu, pistooli kädessä, ensimmäisenä torniin, muut perässä. Huoneessa wallitsi hiljaisuus. Laattialla nukkuiwot sotilaat, kauhtanoi-hinsa kiedottuina. Kiwäärejä oli siellä seinien no-

jasja. Ukkiä nefin poistettiin. Sotamiehet waan eiwät heränneet.

„Nyt!“ kuisfasi Berttu. „Jotainen ottakoon miehen ofalleen. Kapteenin otan minä. Sitokaa — waan älkää pahoin pidelfö! Follbrand, wartioi finä fäntäwää ettei kukaan pääfe pafoon! Miehet, fäntää fiinni!“

Tuosfa tuofiosfa hyökkäfiwät wihollisten fimpupun, jotta unen helmoista hawahduttuaan jo oliwat kahleisfa. Wastustufsesta ei enää puhettakaan. Kuin puušta pudonneina tuijottiwat merimiehiin, jotta tiefi mikä taikawoima oli fydänyönä finne tuonut.

„Olette meidän wallasamme“, huufi Berttu. „Jos antaudutte, niin emme wäkiwaltaa teille tee, mutta jofa wästarintaan rupeaa, fen fäälimättä amumme!“

„Ka petoja!“ manaili kapteeni Danville, jofa enffifi alkoi tointua fäikähdyksestä — „nuopa tulewat kuin pilwistä pudoten! Mistä te, ja mitä olette miehänne?“

„Meriltä tullaan ja merifarhujaja ollaan, kuten näette!“ wastafi Berttu.

„Ja tullinkawaltajia päälle päätteefsi! Näen fen fyllä! Siffipä fe walkea iltafin palaafin kalliolla!“

„Difein arwattu, kapteeni! Tuli oli meille merffinä! Nyt, kun ette enää meille mitään mahda, faatte fen tietää.“

„Mijotteko hengiltä ottaa?“

„Emme! Englantiin aijomme wiedä“, wastafi Berttu, „woidafsemme turwassa olla. Jo tänä yönä fiifutte merellä.“

„Kova on kohtalomme“, sanoi kapteeni Danville.
„Vaihteleva on sota-onni! Waan ei itku hädästä
päästä, suru päivästä pahoista!“

Wälinpitämättömänä istuutui hän kivirahille,
näyttäen kohtaloonsa tyytyvän. Mutta Bertulla oli
fin hänelle vielä muuta puhuttavaa.

„Huomaattehan selwään, kapteeni“, sanoi hän,
„että wastarinta teidän puoleltanne on mahdoton.
Alhaalla holwissa on teillä vielä wiisi miestä. Kä-
tekää niiden luopumaan aseistaan, antautumaan.“

„Ei, se olisi kavaltaamista!“

„Ei muuta kuin turhan werenwuodattamisen
wälttämistä“, wastasi Berttu. „Kapteeni, olkaahan
nyt järkewä! Lupaam teitä hywin kohdella. — Al-
kää niskottelemisella tehkö oloanne tukalamaksi!“

„No niin, olette oikeassa!“ myönteli kapteeni
Danville wähän mietittyään. „Awatkaa salaowi!“

Pyörät narisiwat. Selällään seisoi owi.

„Riku!“ huusi kapteeni. „Tulkaa ylös! — Sa-
moin te muut! Tuokaa wangit mukanne!“

„Ymmärrän, herra kapteeni!“ wastasi ääni al-
haalta. So kuului portaisissa kolinaa. Torniin astui-
wat sotilaat wankeineen — owi sulkeutui jälleen. —
Flosta huudahtaen juoksi Heikki wensensä luo. So-
tamiehet tarttuivat aseisiinsa — syntyi pieni kahakka
— lamppu kaatui kumoon. Oli ehtiä wertatin wuo-
datettu, ellei kapteeni Danville itse woimakkaalla
äänellä olisi komentanut rauhaa.

„Aseet pois!“ huusi hän. „Turha on wastus-
tus!“

Miehet tottelivat. Tulta sytytettiin. Berttu komensi miehensä viemään wangit weneisiin ja sieltä prikille. Silloin huusi Heikki äkkiä: „yksi on kateisja, ja paras mies onkin! Missä on Mauri?“

„Hahaa, petturiko poisja!“ ihmetteli Berttakin. „Askeisessa kahakassa taiji liivistää tiehensä. Sou-
tuun etsimään! Ei sitä miestä pakoon päästetä. Pettäisi meitä taaskin ja voittomme pilaisi! Perä-
mies Follbrand, wartioikaa wankeja kuudella miehellä! Me muut riennämme farkurin perään. Glävänä tai
kuolleenä täytyy hänen joutua käsiimme! Onneksi on
wesi jo niin korkealle nousnut, ettei särkkien yli pääse.
Tulisoihdut käsiinne! Niitä on fait warastossa?“

„On tyllä sen werran, että niillä joka raunio-
koloosta woi petturin etsiä“, wastasi Heikki, juosten
aläs torniin, josta kohta palasi, kantaen sylillisen
soihtuja. Nämä sytytettiin ja leimuawine tulineen
hajosi joukko kadonnutta petoa piilostaan etsimään.

Joka kiwen alta nuuskittiin. Ylös torniinkin
kapusi Heikki. Sen hän huomasi nyt, miten Mauri
oli jalaisuuksien perille päässyt — miestä itseä waan
ei tavattu.

„Pakoon taiji meiltä päästä!“ harmitteli Berttu.
„Sienee hänellä ollut wene kättösfä ja fillä maihin
soutanut! Jos siellä melakan nostaa, niin wielä
toisen taistelun saamme taistella. Ollaanpa waruil-
lamme! Ei enää kannata etsiä. — Parempi on
meidän ruweta lähtöä hankkimaan. Wangit kuletta-
kaa laiwaan — samoin ruokawarat holwista ja sit-
ten — kiireesti matkaan! Toinen salapaikka täytyy

meidä hakea, waikk'emme koskaan" — lisäsi hän huoaten — „woikaan tämänvertaista löytää."

Jo olivat jälleen tornille päin astumassa. Silloin yön hiljaisuudessa kuului kaukaa hätääntyneen surkea huuto. Läpi ilmojen saapui se raunioille. Sitä kuullessa rohkeiden merimiestenkin suonissa veri seisahtui.

„Hyvä Jumala, mitä se on?" huusi Berttu.

Raikki pysähtyivät kuuntelemaan. Taaskin sydäntä särkewä walitushuuto, rajun tuskan synnyttämä, merestä mustasta kajahteli.

„Joku siellä hädisjään apua anoo!" tuumi Heikki waaleten. „Äänen jo tunnen. Mauri siellä huutaa!"

„Dikeassa olet, weljeni!" sanoi Berttu. „Onneton mies on särkkien yli paennut. Wuoksi hänet ennäntännyt, niellyt on pohjaton hieta. — Wuoksi rientäkää, miehet! Woimme hänet ehkä vielä pelastaa! Aivot esille! Utkaa, Jumalan tähden, wiivytekö!"

„Wakoojahan hän on ja petturi!" wastasi perämies synkästi. „Jumalan tuomio häntä kohtaa, eikä minun käteni siihen kajoa!"

Berttu oli jo aikeissa häntä ankarasti moittia, — silloin kaikui taas yli meren huuto — ja sanomatta jäivät sanansa.

„Tule sinä, Heikki!" kehotti hän weljeään. „Sengenhätään en ketään jätä, en weriwihollistanikaan!"

Heikkiä ei enempää tarwinnut käskää. Berttu haki aivot, weneeseen juoksiwät weljekset, alkaen soustaa sinne päin, josta hätähuuto yhä heikko newa kuu-

lui. Keweästi kiiti wene laineilla. Laskenut oli kuu, pimeä yö meren peitti.

„Apuun riennämme, Mauri!“ kaitui Bertun ääni yli aaltojen. „Olemme juuri tulossa!“

Niin tulivatkin, waan liian myöhään. Vielä kerran ponnisti hukkua ääntään — epätoivon wimmassa huudahti onneton viimeisen kerran, ja sitten oli kaiffialla hiljaista. Aallot waan weneen kupeella loiskivat.

Beljetset etsivät hukkunutta — waan eivät löytäneet. Giekö hieta ammottawaan kitaansa niellyt — wuoksen nousewa wesiä tufehuttanut? — Kuka tiesi. — Muutamat kalastajat löysivät aamulla ruumiin.

„Hukkunut hän on!“ wakuutti Berttu, kun turhaan etsittyään palašivat kalliolle, jossa merimiehet odottivat. „Sumala on hänet tuominut!“

„Dikeudenmukaisesti!“ lisäsi wanha perämies kylmätköisesti. „Wakooja, isänmaan pettäjä ei parempaa kohtaloa ansaitse!“

„Anna kuolleiden lewätä, Follbrand!“ wirkoi Heikki hypätesään weneestä. „Paljon on meillä vielä tänä yönä toimitettawaa! Berttu, mitä ensin on tehtävä?“

„Priffin lasti on kuletettawa holwiin, wangit laiwaan ja sitten lähdemme matkaan“, wastasi Berttu. „Nopeasti työhön!“

Ennen päivän koittoa oli laiwa walmis purjehtimaan Englantiin. Berttu, Heikki, Martta, herra Bardewick, wanha Peters ja Maria neuwottelivat vielä hetken tornissa.

„On selwän selwä, että minä wien teidät Lontooseen“, wakuutti Berttu wierailleen. „Entä Heikki ja Martta, mihin teidät toimitan?“ —

Seuraattehan toki meidän kanssamme?“ arweli herra Bardewick. „Mökökinne on poroksi poltettu, omaisuutenne häwitetty ja itsekkin olette waa-
rasa — minun tähteni! Wai ettekö luule, että ranskalaiset kapteeniansa ja toweriansa etsiwät. Heikin ne wangitsawat, häntä kun ensiksi epäilewät ja pafottawat tunnustamaan.“

„Sitäpä minäkin pelkään!“ sanoi Berttu. „Mutta mikä on neuwona? Martalla ei ole laimassa mitään tehtävää ja Heikki vielä liian nuori!“

„Ymmärräthän toki, mitä tarkoitan?“ wastasi herra Bardewick. „Kohkeina ja uskollisina olette minua auttaneet. Glämäni, wapauteni, koko omaisuuteni turwanneet! Teitäkö en rakastaisi, kuin lapsiani? Te seuraatte minua! Minun asiani on teistä huolta pitää!“

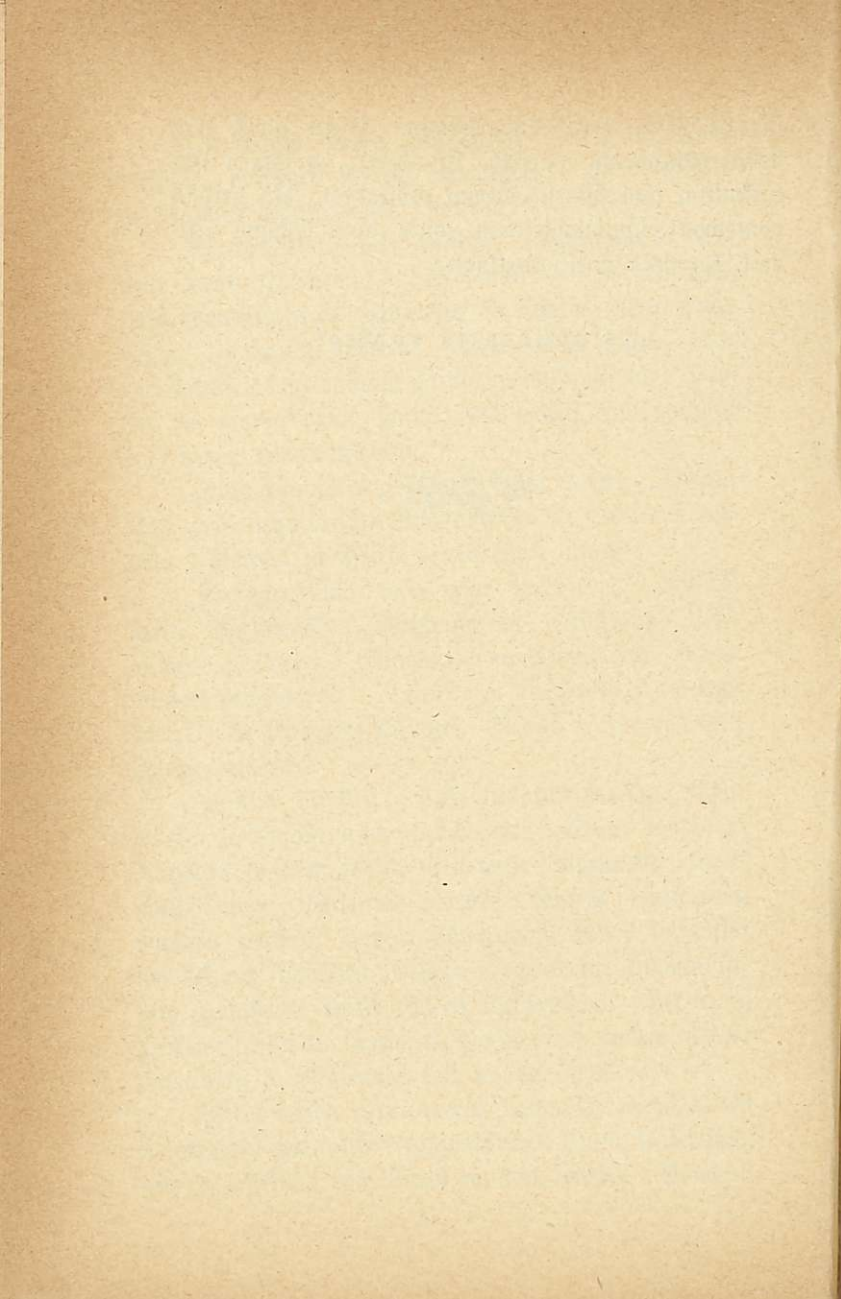
Ja niin käwihin. Priki suuntasi kulkunsa Englantiin ja saapui sinne onnellisesti. Sinne saakka ei Ranskan keisarin walta ulettunut. Rauhasa eliwät ystäwämme toistensa parissa, kunnes muutaman vuoden perästä heidän isänmaansa murssi wihollisten kahleet, hankkien itselleen wapauden. Wasta silloin palasiwat kaikki jälleen kotimaahan. Berttu ja Heikki rupešiwat kauppias Bardewickin palvelukseen, Martasta ja Mariasta tuli paraat ystäwät.

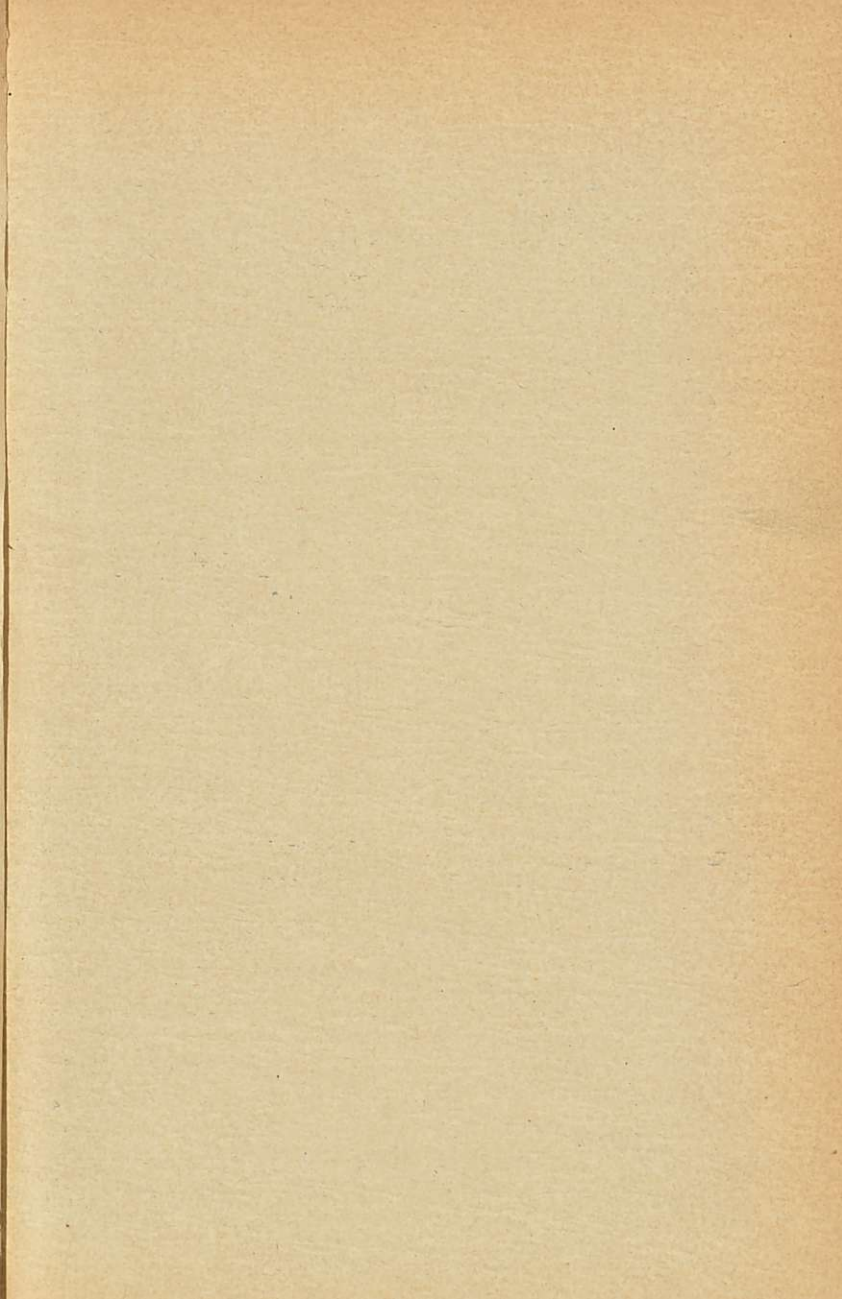
Wielä seisoo torni meren rannalla, vielä on sen wankkoihin muureihin salaperäinen holwi kätkettynä, jota ei yksikään wihollinen woinut löytää. Somasti

siisti herra Bardewick holwin. Usein oleili hän
fiellä ystäviensä parissa, kiitollisena muistaen sitä
raffautta, jota hänelle olivat osottaneet, sekä heidän
pontevaa elämänohjettaan, jonka aina pyhänä piti-
vät, kaunistamalla mielilauseitaan:

Uskollinen ja rohkea!

„Nuorten kirjasto“ on tähän asti ilmaantunut:

I.

Tee työtä uskollisesti, Jumala auttaa ihmeellisesti. Kertomus nuorisolle. Kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

II.

Rehellisyys maan perii. Kertoi nuorille ystävilleen Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

III.

Uskollinen ja rohkea. Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

IV.

Kotka-Heikki. Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

V.

Amerikan rikkaan enon haussa. Nuorisoa warten. Mufaelma. Hinta 1 mk. 25 p.

